

Orhuso konvencijos įgyvendinimo ataskaitos forma pagal sprendimą Nr. IV/4 (ECE/MP.PP/2011/2/Add.1)

Lietuva teikia šią ataskaitą atsižvelgdama į sprendimus Nr. I/8, II/10 ir IV/4

Asmuo, atsakingas už nacionalinės ataskaitos pateikimą:	Eglė Paužuolienė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Teisės ir personalo skyriaus vyriausioji specialistė
Parašas:	
Data:	2020

Įgyvendinimo ataskaita

Pateikite žemiau nurodytą informaciją

Šalis:	Lietuva
Nacionalinis kontaktinis asmuo:	
Institucijos pavadinimas:	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
Kontaktinio asmens vardas, pavardė, užimamos pareigos:	Eglė Paužuolienė, Teisės ir personalo skyriaus vyriausioji specialistė
Pašto adresas:	Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius
Telefonas:	+370 687 27458
Faksas:	+370 5 266 3663
El. paštas:	egle.pauzuoliene@am.lt

I. Ataskaitos rengimo procesas

Pateikite trumpą informaciją apie šios ataskaitos rengimo procesą, įskaitant informaciją apie tai, su kokiomis institucijomis buvo konsultuotasi arba kurios prisidėjo prie jos ruošimo, kaip konsultuotasi su visuomene, kaip atsižvelgta į konsultavimosi su visuomene rezultatus, kokia medžiaga remtasi ruošiant šią ataskaitą

Atsakymas:

1. Ataskaita rengta atsižvelgiant į pateiktas Orhuso konvencijos (Konvencijos) Sekretoriato rekomendacijas.
2. Ataskaita pradėta rengti 2019 m. liepos mėnesį. Ataskaitos rengimo etapai: 1) visuomenės, nevyriausybių organizacijų (NVO) ir valdžios institucijų informavimas elektroninėje erdvėje (Aplinkos ministerijos (AM) interneto svetainėje ir Facebook erdvėje) ir raštu (AM kreipėsi su raštiškais kvietimais teikti pastabas į pagrindines NVO, valdžios institucijas) apie pradedamą rengti Orhuso konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje ataskaitą, kvietimas teikti pirmines pastabas (2019 m. liepos mėn.; I konsultacijų etapas); 2) gautų pastabų vertinimas, ataskaitos atnaujinimas pagal pateiktas pastabas (2019 m. rugsėjo mėn.); 3) visuomenės, NVO ir valdžios institucijų informavimas apie parengtą 2017-2019 m. Orhuso konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje ataskaitos projektą ir kvietimas teikti pastabas viso ataskaitos rengimo proceso metu (rugsėjo mėn. pab.; II konsultacijų etapas);

4) visuomenės, NVO ir valdžios institucijų informavimas apie parengtą 2017-2020 m. Orhuso konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje ataskaitos projektą, kvietimas teikti pastabas (2020 m. gegužės mėn.; III konsultacijų etapas); 5) ataskaitos atnaujinimas pagal pateiktas pastabas (2020 m. liepos-rugpjūčio mėn.) ir kvietimas susipažinti ir komentuoti (iki 2020 m. spalio mėn. pab.); 5) finalinės ataskaitos versijos rengimas, vertimas, teikimas Orhuso konvencijos Sekretariatui (iki 2021 m. sausio mėn. pab.).

3. Pastabas ataskaitai pateikė AM struktūriniai padaliniai, AM pavaldžios institucijos, Sveikatos apsaugos, Teisingumo, Užsienio reikalų ministerijos, Kauno miesto savivaldybė, NVO „SOS Šilutės medžiai“.

4. Ruošiant ataskaitą vadovautasi galiojančiais Lietuvos Respublikos teisės aktais, tarptautiniais susitarimais, valstybės ir savivaldybių institucijų tinklalapiuose pateikta ir kita jų turima ar pateikta informacija, valstybės institucijų vykdoma praktika, susijusia nacionalinių teismų praktika.

5. Atsižvelgiant į padažnėjusius visuomenės kreipimusis, kuriais prašoma užtikrinti Orhuso konvencijoje numatytų teisių įgyvendinimą, visuomenės pastabas, išsakytas Orhuso konvencijos nacionalinės įgyvendinimo ataskaitos rengimo pirminių etapų, vykusių 2019 m., metu, 2019 m. pab. AM inicijavo du susitikimus su pastabas teikusiomis ir kitomis suinteresuotomis NVO. Deja, neradus efektyvaus bendradarbiavimo formato, susitikimai nebeorganizuoti.

II. Ypatingos aplinkybės, kurios gali padėti geriau suprasti šią ataskaitą.

Ivardykite bet kokias ypatingas aplinkybes, kurios padėtų suprasti šią ataskaitą, pavyzdžiui, ar taikoma federalinė ir/ ar decentralizuota sprendimų priėmimo procedūra, ar Konvencijos nuostatos veikia tiesiogiai nuo jos įsigaliojimo, ar finansinis aspektas sudaro reikšmingas kliūtis Konvencijos nuostatų įgyvendinimui (pasirinktinai).

Atsakymas:

6. Lietuva Orhuso konvenciją ratifikavo 2002 m., Konvencijos GMO pataisą – 2007 m., protokolą Dėl išleidžiamų ir perduodamų teršalų registrų (IPTR) – 2009 m. Konvencijos nuostatos įgyvendinamos bendrųjų, sektoriinių įstatymo lygmens ir lydimųjų teisės aktų nuostatomis (vieno teisės akto, skirto Orhuso konvencijos nuostatų įgyvendinimui, nėra). Teisinio reguliavimo ypatumai pagal Konvencijos ramsčius:

6.1. I ramstis – Visuomenės teisė gauti informaciją apie aplinką (4, 5 straipsniai);

6.1.1. Pagrindiniai teisės aktai: (a) Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės (LRV) 1999-10-22 nutarimu Nr. 1175 (Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašas); (b) Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas; (c) Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės, patvirtintos LRV 2007-08-22 nutarimu Nr. 875.

6.1.2. Konvencijos 5 straipsnis (*Informacijos apie aplinką rinkimas ir platinimas*) įgyvendinamas bendraisiais, sektoriniais teisės aktais.

6.2. II ramstis – Visuomenės teisė dalyvauti priimant sprendimus, susijusius su aplinka (6-8 straipsniai);

6.2.1. Konvencijos 6 straipsnis (*Visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos*) – įgyvendinamas Aplinkos apsaugos įstatymu ir specialiaisiais teisės aktais, pagrindiniai: (a) Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (PAV) įstatymas; (b) Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašas, patvirtintas 2005-07-15 aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-370; (c) Atrankos dėl PAV tvarkos aprašas, patvirtintas aplinkos ministro 2017-10-16 įsakymu Nr. D1-845; (d) PAV tvarkos aprašas, patvirtintas aplinkos ministro 2017-10-31 įsakymu Nr. D1-885; (e) Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės

leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo (TIPK) taisyklės, patvirtintos 2013-07-15 aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-528.

6.2.2. Konvencijos 7 straipsnis (*Visuomenės dalyvavimas rengiant planus, programas bei formuojant politiką aplinkos srityje*); pagrindiniai teisės aktai: (a) Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (SPAV) tvarkos aprašas, patvirtintas 2004-08-18 LRV nutarimu Nr. 967; (b) Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose ir vertinimo subjektų, Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų užsienio valstybių informavimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2014-08-27 aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-455; (c) Visuomenės informavimo ir dalyvavimo rengiant planus ir programas, skirtas aplinkos oro ir vandens apsaugai bei atliekų tvarkymui tvarkos aprašas, patvirtintas 2005-07-26 aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-381; (d) Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimančiam sprendimams dėl teritorijų planavimo nuostatai, taip pat teisės aktai, numatantys visuomenės įtraukimą į politikos formavimą (visuomenės įtraukimas į įvairias darbo grupes savivaldybės, valstybės lygmenyje ir pan.).

6.2.3. Konvencijos 8 straipsnis (*Visuomenės dalyvavimas rengiant vykdomojo pobūdžio teisės aktus ir (arba) bendrojo pobūdžio privalomuosius norminius teisės aktus*) įgyvendinamas teisės aktais, užtikrinančiais visuomenės teisę dalyvauti teisėkūros procese, pagrindiniai: (a) Teisėkūros pagrindų įstatymas; (b) Piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos įstatymas.

6.3. **III ramstis – Visuomenės teisė kreiptis į teismus aplinkos klausimais**; teisės kreiptis į teismus pagrindai numatyti bendruosiuose (pvz., Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas) ir specialiuosiuose teisės aktuose. Procesiniai teisės realizavimo aspektai reglamentuojami bendraisiais administracinio, civilinio, baudžiamojo proceso teisės aktais. Su aplinka susiję ginčai nagrinėjami bendra tvarka (nėra specialaus reguliavimo ar institucijų, nagrinėjančių tik su aplinka susijusius ginčus).

7. Orhuso konvencijos (kaip ir kitų tarptautinių teisės aktų) nuostatos taikomos tiesiogiai tais atvejais, kai Konvencija nustato kitokias normas, nei Lietuvos teisės aktai.

8. Institucine prasme Orhuso konvencijos įgyvendinimą Lietuvoje užtikrina: (a) AM ir kitos ministerijos tiek, kiek reguliuojami santykiai susiję su aplinkos sritimi (formuoja politiką, rengia teisės aktus); (b) aplinkos srityje veikiančios institucijos, dažniausiai susiduriančios su Orhuso konvenciją įgyvendinančių nuostatų taikymu: Aplinkos apsaugos agentūra (AAA), Aplinkos apsaugos departamentas (AAD), tarnybos, inspekcijos (Lietuvos geologijos tarnyba (LGT), Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba (LHMT), Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba (VSTT), Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija (VTPSI), Valstybinė miškų tarnyba ir kt.); (c) susijusiose srityse veikiančios institucijos: savivaldos institucijos, Kultūros paveldo departamentas (KPD), Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas (PAGD), Nacionalinis visuomenės sveikatos centras, Radiacinės saugos centras, Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras ir kt.; (d) ginčus nagrinėjanti Lietuvos administracinių ginčų komisija, nacionaliniai teismai. Valstybės institucijos pagal kompetenciją atsakingos už tinkamą Orhuso konvencijos nuostatų įgyvendinimą, taikymą praktikoje.

9. Pagrindines kliūtis Konvencijos nuostatų įgyvendinimui Lietuvoje sukuria finansinių, žmogiškųjų išteklių trūkumas.

III. Teisinės, reguliavimo ir kitos priemonės, įgyvendinančios bendrąsias 3 straipsnio 2, 3, 4, 7 ir 8 dalių nuostatas

Išvardinkite teises, reguliavimo ir kitas priemones, įgyvendinančias Konvencijos bendrąsias 3 straipsnio 2, 3, 4, 7 ir 8 dalių nuostatas.

Paašškinkite, kaip šios nuostatos įgyvendinamos. Konkrečiai aprašykite:

(a) priemones, numatytas siekiant užtikrinti, kad pareigūnai ir institucijos nukreiptų ir suteiktų reikalingą informaciją (**2 dalis**);

(b) priemones, numatytas siekiant remti švietimą ir informavimą, susijusį su aplinka

(3 dalis);

(c) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti deramą pripažinimą ir paramą asociacijoms, organizacijoms ar grupėms, skatinančioms aplinkos apsaugą (**4 dalis**);

(d) priemonės, kuriomis užtikrinamas principų taikymas, sklaida tarptautiniu mastu (**7 dalis**), įskaitant:

(i) priemonės, užtikrinančias Konvencijos 3 straipsnio 7 dalies, Almatos gairių taikymą koordinuojant procesus (informuojant pareigūnus) ministerijose ir tarp ministerijų;

(ii) priemonės, užtikrinančias informacijos apie tarptautinius forumus pateikimą nacionaliniu lygiu, įskaitant etapus, kurių metu tokia informacija pateikiama (prieš derybas konkrečiame tarptautiniame forume, jų metu ir pan.);

(iii) nacionaliniu lygiu visuomenės dalyvavimą skatinančias priemones tiek, kiek jos susiję su tarptautiniais forumais (pavyzdžiui, kvietimas nevyriausybinių organizacijų atstovams kartu dalyvauti tarptautinėse derybose, susijusiose su aplinka ar nevyriausybinių organizacijų įtraukimas formuojant šalies poziciją, kuri bus pristatoma tokiose tarptautinėse derybose), įskaitant etapus, kurių metu tokia informacija pateikiama;

(iv) priemonės, kuriomis skatinamas Konvencijos principų taikymas kituose tarptautiniuose forumuose taikomose procedūrose;

(v) priemonės, kuriomis skatinamas Konvencijos principų taikymas kituose tarptautiniuose forumuose rengiant darbo programas, projektus, sprendimus ir pan.;

(e) priemonės, numatytas siekiant užtikrinti, kad už naudojimąsi Konvencijos garantuojamomis teisėmis asmenys nebus baudžiami, persekiojami ir kitaip varžomi (**8 dalis**).

Atsakymas:

3 straipsnio 2 dalis – priemonės, numatytos siekiant užtikrinti, kad pareigūnai ir institucijos nukreiptų ir suteiktų reikalingą informaciją

10. Galiojantis teisinis reguliavimas užtikrina visuomenės teisę būti supažindintai su informacijos teikimo, visuomenės dalyvavimo, pažeistų teisių gynimo procedūromis. Pagrindiniai teisės aktai: Aplinkos apsaugos įstatymas, Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas, Viešojo administravimo įstatymas, Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašas.

11. Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos apraše įtvirtinta institucijų pareiga užtikrinti, kad visuomenei būtų atitinkamai pranešta apie šiuo tvarkos aprašu jai suteikiamas teises ir su tuo susijusią reikiamą informaciją ir patarimus.

12. Informacijos prieinamumo supaprastinimui institucijose yra įsteigtos informacijos atstovo tarnybos, t. y. padalinys ar darbuotojas, atsakingas už informacijos teikimą pagal „vieno langelio“ principą.

13. Pagalba asmenims, norintiems pasinaudoti savo teisėmis, suteikiama kreipiantis į valstybės ar savivaldybės institucijos informacijos atstovą, kuris informuoja telefonu, piliečiams apsilankius institucijoje, kreipiantis el. paštu, socialiniuose tinkluose. Daugelio savivaldybių ir kitų valstybės institucijų skelbimo lentose ar internete galima rasti aptarnavimo tvarką ir informacinių telefonų numerius.

14. Aplinkos apsaugos įstatyme įtvirtinta AM pareiga rūpintis aplinkos apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimu.

15. Mokymus aplinkosaugos tema organizuoja ir kitos vykdomosios valdžios, teisminės institucijos. Pavyzdžiui, Krašto apsaugos ministerijoje įdiegta krašto apsaugos sistemos darbuotojų ir karių aplinkos apsaugos mokymo sistema. Reguliarūs mokymai organizuojami ir Lietuvos teisėjams.

3 straipsnis 3 dalis – priemonės, numatytos siekiant remti švietimą ir mokymą aplinkos srityje

16. Remiantis Aplinkos apsaugos įstatymu, AM koordinuoja ir organizuoja visuomenės aplinkosauginį švietimą ir mokymą. AM visuomenės švietimą laiko viena iš prioritetinių priemonių, padedančių siekti aplinkos apsaugos ir darnaus vystymosi tikslų. Aktyviai ir sistemingai vykdydama visuomenės švietimą apie aplinką ir jos apsaugą, stengiasi didinti gyventojų informuotumą aplinkos klausimais, skatinti tausią vartojimo kultūrą ir aplinkai draugišką elgseną.

17. Pareigą šviesti ir ugdyti visuomenę aplinkos klausimais turi ne tik valdžios institucijos, bet ir tam tikrą veiklą vykdančios ūkio subjektai. Pavyzdžiui, pagal Atliekų tvarkymo įstatymą, gamintojai ir importuotojai turi pareigą vykdyti visuomenės švietimą ir informavimą apie gaminių, virtusių atliekomis, tvarkymo galimybes; savivaldybės – apie buityje susidarančių komunalinių atliekų tvarkymo galimybes; užstato už vienkartinės pakuotes sistemos administratorius, pagal Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymą, turi pareigą vykdyti visuomenės švietimą ir informavimą užstato už vienkartinės pakuotes sistemos klausimais ir pan.

3 straipsnio 4 dalis - priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti deramą pripažinimą ir paramą asociacijoms, organizacijoms ar grupėms, skatinančioms aplinkos apsaugą

18. Asociacijų ir kitų visuomeninių organizacijų steigimą ir veiklą reglamentuoja Aplinkos apsaugos įstatymas, Asociacijų įstatymas, Viešųjų įstaigų įstatymas. Minimalus asociacijos steigėjų skaičius – trys fiziniai ir (ar) juridiniai asmenys, viešąją įstaigą gali įsteigti vienas ir daugiau asmenų. Teisės aktuose numatyti asociacijų steigimo dokumentai teikiami registruoti valstybės įmonei Registrų centras. Dokumentai turi būti patvirtinti notaro. Už dokumentų pateikimą, juridinio asmens įregistravimą mokamas mokestis. Asmenims sudarytos galimybės steigti juridinius asmenis elektroniniu būdu. Šis steigimas greitesnis ir pigesnis (nebūtina tvirtinti dokumentų pas notarą, taikomas mažesnis registravimo mokestis).

19. Asociacijos, organizacijos ar grupės yra partneriai, padedantys įgyvendinti aplinkosauginius tikslus. Su jais rengiamos švietėjiško ir informacinio pobūdžio konferencijos, seminarai, vykdomos konsultacijos aktualiais aplinkosauginiais klausimais. Asociacijos, organizacijos ar grupės informuojamos apie vykstančius procesus, skatinamos pateikti savo nuomones ir išvadas prieš priimant administracinius sprendimus, taip pat įgyvendinami bendri projektai.

20. Bendradarbiavimas su aplinkosauginėmis NVO numatytas įvairiuose aplinkosaugą, statybas, teritorijų planavimą, kt. veiklos srityse reglamentuojančiuose teisės aktuose, AM planuose ir strategijose, kituose valstybės ir savivaldybių institucijų dokumentuose.

21. Nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinta NVO teisė dalyvauti aplinkos klausimus svarstančių komitetų, tarybų veikloje: tarybos, kuri koordinuoja upių baseinų rajonų (UBR) valdymo planų ir priemonių programų rengimą ir jų įgyvendinimą, veikloje, tarybų, komisijų, darbo grupių, sprendžiančių su nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga susijusius klausimus, saugomų teritorijų steigimo ir jų ribų keitimo bei saugomų rūšių apsaugos klausimus, veikloje ir pan.

22. AM pavaldžios institucijos taip pat bendradarbiauja su aplinkosauginėmis NVO. AAA pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su 6 vandens srityje dirbančiomis aktyviomis NVO: Gamtos tyrimų ir ekologinio švietimo stotimi (Marijampolė), Lietuvos Žaliųjų judėjimu, ECAT Lietuva (abi organizacijos įsikūrusios Kaune), ekologiniu klubu „Žvejonė“ (Klaipėda), VšĮ „Vandens namai“ ir Baltijos aplinkos forumu (Vilnius). Šios organizacijos yra vandens informaciniai centrai.

3 straipsnio 7 dalis - priemonės, kuriomis užtikrinamas principų taikymas, sklaida tarptautiniu mastu

23. Lietuva aktyviai dalyvauja tarptautinių organizacijų veikloje. Siekia, kad būtų užtikrinta kuo platesnė Orhuso konvencijos principų sklaida tarptautiniuose forumuose.

24. NVO kviečiamos dalyvauti tarptautiniuose aplinkosauginiuose susitikimuose. Jų atstovai įtraukiami į šalies delegacijas tokiose konferencijose kaip Aplinka Europai (angl. *Environment for Europe*), Jungtinių Tautų Klimato kaitos konvencijos šalių susitikimuose ir kituose aplinkosauginiuose renginiuose, kuriuose pristatoma Lietuvos patirtis ir vertinama Lietuvos bei kitų šalių pažanga įgyvendinant tarptautinių konvencijų reikalavimus.

25. Visuomenės įtraukimas į tarpvalstybinį poveikį aplinkai galinčių turėti projektų

vertinimą užtikrinamas Lietuvos ratifikuotos Espo konvencijos, susijusių Europos Sąjungos, nacionalinių teisės aktų, dvišalių susitarimų pagrindu.

3 straipsnio 8 dalis - priemonės, numatytos siekiant užtikrinti, kad už naudojimąsi Konvencijos garantuojamomis teisėmis asmenys nebus baudžiami, persekiojami ir kitaip varžomi

26. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnyje nurodoma, kad asmeniui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas. Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai. Konstitucijos 30 straipsnyje nurodoma, kad asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą. 33 straipsnyje piliečiams laiduojama teisė kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą, apskųsti jų sprendimus. Įtvirtintas draudimas persekioti už kritiką.

27. Bet koks kliudymas (baudimas, persekiojimas ir kt.) asmeniui pasinaudoti Konstitucijoje įtvirtinta teise, išskyrus pačioje Konstitucijoje įtvirtintas išimtis, yra neteisėtas.

28. Civilinio proceso kodeksas (CPK) numato kiekvieno suinteresuoto asmens teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė ar įstatymo saugomas interesas. Siekiant užkirsti kelią asmenų teisių varžymui civiliniame procese, CPK įtvirtintos procesinės sankcijos asmenims, piktnaudžiaujantiems procesu (teikiami nepagrįsti ieškiniai, sąmoningai veikiama prieš teisingą ir greitą bylos išnagrinėjimą ir išsprendimą). Teismas gali įpareigoti atlyginti byloje dalyvavusio asmens dėl piktnaudžiavimo procesu patirtus nuostolius.

29. Baudžiamajame kodekse numatyta baudžiamoji atsakomybė asmenims už veikas, kuriomis trukdoma pasinaudoti Konstitucijoje įtvirtinta teise. Kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę kreiptis Baudžiamojo proceso kodekso (BPK) ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka į teisėsaugos institucijas dėl galimo Konstitucijoje įtvirtintos teisės pažeidimo.

IV. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 3 straipsnį

Ivardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią iš 3 straipsnio dalių.

Atsakymas:

30. Visuomenės, NVO atstovai teigia, kad praktikoje pasitaikantys atvejai leidžia abejoti priemonių, užtikrinančių, kad už naudojimąsi Konvencijos garantuojamomis teisėmis asmenys nebus baudžiami, persekiojami ir kitaip varžomi, efektyvumu. Pateikia praktinius pavyzdžius, kuriais, jų vertinimu, asmenų teisės buvo nepagrįstai apribotos.

V. Kita informacija, susijusi su 3 straipsnio bendrųjų nuostatų taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 3 straipsnio nuostatų taikymu.

Atsakymas:

31. 2019 m. pab. struktūrizuota ir atnaujinta (nuolat atnaujinama) AM tinklalapyje apie Orhuso konvenciją, jos įgyvendinimą Lietuvoje ir garantuojamas teises skelbiama informacija.

32. AM pavaldžios institucijos aktyviai vykdo visuomenės aplinkosauginį švietimą ir mokymą. Pavyzdžiui, LHMT darbuotojai dalyvauja, inicijuoja ir organizuoja susitikimus švietimo įstaigose, bendruomenėse, savivaldybėse. Skaitomos paskaitos hidrologinė, meteorologinė ir klimato tematika. Saugomų teritorijų direktorių darbuotojai organizuoja mokymus, paskaitas mokyklose, bendruomenėse.

33. 2017 m. išleista knyga „100 klausimų apie klimato kaitą“, 2020 m. paleista visuomenės informavimo apie klimato kaitą svetainė klimatokaita.lt.

34. Nuo 2017 m. įgyvendinami projektai, kurių metu savivaldybės ir (ar) regioniniai atliekų tvarkymo centrai planuoja įvykdyti 14 visuomenės informavimo kampanijų atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais.

35. Nuo 2017 m. didžiuosiuose Lietuvos miestuose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje) organizuojamos visuomenės informavimo kampanijos su dviem tikslais: geriau informuoti gyventojus (1) apie asmeninio naudojimo transporto priemonių įtaką aplinkos oro kokybei, gyventojų galimybes prisidėti prie aplinkos oro taršos iš transporto priemonių mažinimo ir aplinkos oro kokybės gerinimo ir (2) apie šilumos gamybai namų ūkiuose pasirenkamo kuro įtaką aplinkos oro kokybei, gyventojų galimybes prisidėti prie aplinkos oro taršos iš namų ūkių šildymo įrenginių mažinimo, aplinkos oro kokybės gerinimo ir galimas neatsakingo elgesio (deginimo) pasekmes. 2019 m. LRV nutarimu patvirtame Nacionaliniame oro taršos mažinimo plane numatytos priemonės visuomenės švietimui apie namų ūkių (būstų) šildymą ir tirpiklių naudojimą namų ūkiuose (nuo 2020 m.), informavimui apie oro taršą, jos pokyčius, oro taršos poveikį ekosistemoms ir gyventojų sveikatai (nuo 2019 m.).

36. 2018 m. AM sudarė bendradarbiavimo sutartį su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, kuria siekiama įkurti Nacionalinę gamtos mokyklą, kurioje bus organizuojami kvalifikacijos kėlimo seminarai ir mokymai šalies mokytojams, VSTT, saugomų teritorijų direktorių darbuotojams, vykdančioms edukacinę veiklą, institucijų, teikiančių švietimo paslaugas, specialistams ir pan.

37. 2017-2018 m. LHMT, siekdama šviesti visuomenę, dalyvavo „Tyrėjų naktyje“. Lankytojams buvo atvertos 4 stočių durys, sinoptikų darbo erdvė. 2019 m. LHMT, atrinkusi 10 pagrindinių savivaldybių, inicijavo vaizdo konferencijas apie ekstremalius reiškinius.

38. 2019 m. VSTT pradėjo įgyvendinti projektą „Saugomų vertybių pažinimas ir informacijos sklaida“, kuriuo siekiama didinti visuomenės gamtosauginį sąmoningumą, užtikrinti visoms socialinėms grupėms prieinamą ir kokybišką saugomų teritorijų kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos ir kultūros vertybių pažinimą, tinkamą naudojimą.

39. Lietuvoje įgyvendinama Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa. Pagrindinis šios programos tikslas - iki 2020 m. pabaigos ne mažiau kaip 20 % sumažinti šiluminės energijos (kuro) sąnaudas šiuose namuose, skatinti gerinti pastatų energetinį naudingumą, patalpų mikroklimato reikalavimus. Programos trukmė – 2005-2020 m. Modernizavimo programoje numatyta plėtoti visuomenės informavimą, švietimą ir mokymą pastatų energinio naudingumo didinimo, jų atnaujinimo (modernizavimo), energijos taupymo klausimais.

VI. Su 3 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių interneto tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

40.

Aplinkos ministerija - am.lrv.lt Aplinkos apsaugos departamentas - aad.lrv.lt/lt/

Aplinkos apsaugos agentūra - gamta.lt

Kultūros paveldo departamentas - kpd.lt

Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba - meteo.lt

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba - vstt.lt Lietuvos geologijos tarnyba – lgt.lt

VšĮ Būsto energijos taupymo agentūra - betalt.lt; atnaujinkbusta.lt

Internetinė biblioteka (gamtos) – gamtosknyga.lt

Informacijos apie klimato kaitą svetainė – klimatokaita.lt

Sveikatos apsaugos ministerija – sam.lrv.lt

Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras - smlpc.lt

Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras - ulac.lt

Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras - essc.sam.lt

Šiaulių universitetas –ekomokslas .lt
Darnūs namai – AM projektas skatinantis visuomenę laikytis žiedinės ekonomikos principų
- <https://www.facebook.com/projektas.darnus.namai/>

VII. Teisinės, reguliavimo ir kitos priemonės, įgyvendinančios 4 straipsnio nuostatas (teisė gauti informaciją apie aplinką)

Išvardinkite teises, reguliavimo ir kitas priemones, įgyvendinančias 4 straipsnio nuostatas (teisė gauti informaciją apie aplinką.)

Paašškinkite, kaip įgyvendinama kiekviena iš 4 straipsnio dalių. Apibūdinkite 2 straipsnyje įtvirtintų sąvokų ir 3 straipsnio 9 dalyje įtvirtintų nediskriminavimo reikalavimų perkėlimą. Taip pat konkrečiai aprašykite:

- (a) priemonės, kurių imtasi siekiant užtikrinti, kad **(1 dalis)**:
  - (i) kiekvienas asmuo turėtų teisę gauti informaciją nepaaiškindamas, kodėl jam tokia informacija reikalinga;
  - (ii) būtų pateikiamos dokumentų, kuriose yra arba kurie apima prašomą informaciją, kopijos;
  - (iii) informacija būtų pateikiama prašoma forma.
- (b) priemonės, kurių imtasi siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi nustatytų terminų **(2 dalis)**;
- (c) priemonės, kurių imtasi pagal **3 ir 4 dalis**;
  - (i) informacijos nesuteikimo išimtims numatyti;
  - (ii) siekiant užtikrinti, kad būtų taikomas šio straipsnio 4 dalies pabaigoje esantis visuomenės interesų testas;
- (d) priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad prašomos informacijos neturinti valstybės institucija imtųsi reikalingų veiksmų **(5 dalis)**;
- (e) priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad būtų įgyvendinamas reikalavimas atskirti ir suteikti skelbtiną informacijos dalį **(6 dalis)**;
- (f) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad, atsisakius pateikti informaciją, būtų laikomasi nustatytų terminų ir kitų reikalavimų **(7 dalis)**;
- (g) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi apmokestinimo reikalavimų **(8 dalis)**.

Atsakymas:

41. Pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys asmenų prašymų suteikti informaciją apie aplinką pateikimą, nagrinėjimą, atsakymą į prašymus ir užtikrinantys Konvencijos 4 straipsnio įgyvendinimą: Viešojo administravimo įstatymas, Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų įstatymas, Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės. Specialusis teisės aktas – Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašas.

42. „Informacijos apie aplinką“ sąvoka, atitinkanti Konvencijos 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą sampratą, apibrėžta Aplinkos apsaugos įstatyme, Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos apraše.

43. Valdžios institucijų, kurios turi pareigą užtikrinti šiame straipsnyje įtvirtintų visuomenės teisių realizavimą, sąvoka apibrėžta Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašo 4 punkte: „Institucija: Vyriausybė, savivaldybės ar kita valdymo institucija; kiti viešojo administravimo funkcijas atliekantys fiziniai ar juridiniai asmenys, kurių sprendimai turi ar gali turėti įtakos aplinkai; nurodytosioms institucijoms pavaldūs arba tos institucijos kontroliuojami fiziniai ar juridiniai asmenys, kurių veikla turi ar gali turėti įtakos aplinkai.“ „Visuomenės“ sąvoka aiškinama plačiai, kaip apimanti vieną ar keli

fizinius ar juridinius asmenis, jų asociacijas, organizacijas arba grupes.

4 straipsnio 1 dalis - *Pareiškėjas neturi pagrįsti teikiamo prašymo; pareiškėjo prašymu teikiama dokumentų kopijos; informacija teikiama prašoma forma*

44. Remiantis Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašo 7 punktu, informacija apie aplinką pareiškėjams teikiama nereikalaujant nurodyti, kuriam tikslui jos reikia.

45. Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos apraše taip pat numatyta, kad informacija teikiama pareiškėjo pageidaujama forma. Jeigu pareiškėjas nenurodo informacijos pateikimo formos arba jo nurodyta forma informacijos negalima pateikti dėl techninių priežasčių, arba informacija visuomenei jau pateikta kita forma, arba įstaiga pagrįstai mano, kad informaciją būtų tikslinga pateikti kita forma, informacija pateikiama įstaigos pasirinkta forma (nurodžius priežastis).

4 straipsnio 2 dalis - *priemonės, kurios užtikrina nustatytų informacijos pateikimo terminų laikymąsi*

46. Informacija apie aplinką pareiškėjui pateikiama per 14 kalendorinių dienų. Jei dėl prašomos informacijos apimties ir sudėtingumo institucija negali atsakyti pareiškėjui per 14 kalendorinių dienų, atsakymo terminą institucijos vadovas gali pratęsti dar iki 14 kalendorinių dienų, tačiau visas terminas negali būti ilgesnis kaip mėnuo nuo prašymo gavimo (Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašo 11, 13 punktai).

47. Apie atsisakymą suteikti informaciją pareiškėjas informuojamas per 5 darbo dienas, nurodant informacijos neteikimo priežastis ir sprendimo apskundimo tvarką (Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašo 19 punktas). Jeigu per nustatytą terminą pareiškėjas atsakymo negauna, jis turi teisę kreiptis į Lietuvos administracinių ginčų komisiją ar teismą dėl tokio institucijos neveikimo.

4 straipsnio 3 ir 4 dalys - *atsiakymo suteikti informaciją pagrindai, visuomenės interesų apsaugos testas*

48. Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašo III skyriuje pateiktas informacijos apie aplinką teikimo išimčių sąrašas. Jis iš esmės sutampa su Konvencijoje pateikiamu sąrašu. Informacija gali būti neteikiama, jeigu:

(a) prašoma informacijos, kuria institucija nedisponuoja ir teisės aktų neįpareigota jos turėti;

(b) paklausimas yra labai abstraktus arba nelogiškai suformuluotas; tokiu atveju institucija turi pareigą kreiptis į pareiškėją su prašymu patikslinti paklausimą;

(c) prašymas susijęs su informacija ir duomenimis, kurie dar tik kaupiami, rengiami arba neapdoroti, jei tai nepažeidžia visuomenės interesų. Aprašo 18 punkte nustatyta, kad įstaigos taip pat neteikia informacijos, jeigu jos pateikimas:

(d) atskleistų informaciją, kuri pagal įstatymus yra valstybės ar tarnybos paslaptis;

(e) pažeistų įstatymų saugomus valstybės saugumo ir gynybos interesus;

(f) neigiamai paveiktų tarptautinius santykius;

(g) pažeistų įstatymų saugomą asmens teisę į nešališką teismą arba pagal įstatymus būtų laikomas kliudymu teisminėms ar valstybės institucijoms atlikti baudžiamosios, civilinės arba administracinės bylos (procedūros) tyrimą ar nagrinėjimą;

(h) atskleistų informaciją, kuri pagal nacionalinę ar ES teisę yra komercinė (gamybos) paslaptis, arba pažeistų įstatymų saugomų statistikos duomenų ir duomenų apie mokesčių mokėtojus konfidencialumą; komercinės (gamybinės ar pramoninės) paslapties samprata apibrėžta Civiliniame kodekse, ją detalizuoja Akcinių bendrovių įstatymo nuostatos. Duomenų ir informacijos konfidencialumą, komercinės ir pramoninės paslapties užtikrinimą taip pat reglamentuoja sektoriai Lietuvos ir Europos Sąjungos tiesioginio taikymo teisės aktai.

(i) pažeistų įstatymo ginamas intelektinės nuosavybės teises;

(j) pažeistų asmens duomenų teisinę apsaugą, išskyrus Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo, Visuomenės informavimo įstatymo, Dokumentų ir archyvų įstatymo nustatytus atvejus; asmens duomenų teisinė apsauga taikoma ir juridinių asmenų atžvilgiu;

(k) neigiamai paveiktų aplinkos, su kuria tokia informacija susijusi, apsaugą, pavyzdžiui,

pakenktų įstatymų saugomoms retoms rūšims ir bendrijoms, jų buveinėms, radavietėms ir augavietėms;

(l) susijęs su vidaus administravimu ir institucijų bendradarbiavimu, jei tai nepažeidžia visuomenės interesų;

(m) neigiamai paveiktų asmenų, savanoriškai pateikusių informaciją, kuriems įstatymai ar kiti teisės aktai nenustato pareigos tokią informaciją teikti, interesus ar keltų grėsmę jų saugumui.

49. Kai kurių iš įvardytų išimčių turinys aiškinamas nacionaliniuose teisės aktuose, teismų praktikoje, tačiau dalies išimčių turinys nėra išaiškintas (pavyzdžiui, informacijos neteikimas siekiant užtikrinti vidaus administravimo, institucijų bendradarbiavimo apsaugą). Prašymą gavęs pareigūnas kiekvienu konkrečiu atveju vertina prašymo turinį, poreikį ginti išimtyse nurodytas vertybes.

50. Pagal Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašo 19 punktą, visais atvejais, kai informacija neteikiama, turi būti įsitikinta, kad apsaugoti šio Aprašo 18 punkte nurodytus interesus svarbiau nei užtikrinti pareiškėjo teisę gauti informaciją. Aprašo 20 punkte taip pat pabrėžiama, kad tam tikri informacijos apie aplinką neteikimo pagrindai (išimtys) netaikomos, jei prašoma pateikti su aplinkos tarša susijusią informaciją.

4 straipsnio 5 dalis - prašomos informacijos neturinti institucija turi imtis atitinkamų veiksmų

51. Valdžios institucija, gavusi pareiškėjo prašymą, bet neturinti prašomos informacijos, turi pareigą per 5 darbo dienas persiųsti prašymą kompetentingai institucijai ir apie tai informuoti pareiškėją (Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašo 10 punktas).

4 straipsnio 6 dalis - jei galima atskirti neteiktiną ir teiktiną informaciją, pareiškėjui pateikiama teiktina informacija

52. Jeigu informacijos dalis gali būti atskirta nuo neteiktinos informacijos, institucija, nepažeisdama neteikiamos informacijos konfidencialumo reikalavimų ir pranešusi apie tai pareiškėjui, pateikia prašomos informacijos teiktiną dalį (Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašo 20 punktas).

4 straipsnio 7 dalis - atsakymo suteikti informaciją forma ir terminai

53. Galioja bendra nuostata, kad pareiškėjams atsakymas teikiamas tokia forma, kokia buvo gautas prašymas (jei pareiškėjas nepageidauja atsakymo (informacijos) gauti kita forma). Apie atsakymą suteikti informaciją pareiškėjas informuojamas per 5 darbo dienas, nurodant informacijos neteikimo priežastis ir sprendimo apskundimo tvarką (Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašo 19 punktas).

4 straipsnio 8 dalis – mokestis už informacijos suteikimą

54. Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašo 26 punkte įtvirtinta, kad institucijų turima ar joms skirta informacija nemokama. Informacija pareiškėjams teikiama neatlygintai, išskyrus teisės aktuose įtvirtintas informacijos teikimo sąnaudas (kopijavimo, leidybos ir kitos išlaidos) (27 punktas).

VIII. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 4 straipsnį

Įvardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią iš 4 straipsnio dalių.

Atsakymas:

55. Praktikoje pasitaiko atvejų, kuomet pažeidžiami teisės aktais nustatyti prašymų nagrinėjimo terminai. Manoma, kad pagrindinė priežastis – neefektyvus prašymų skirstymas institucijų viduje (uždelstas ar netinkamas prašymų skirstymas, persiuntimas kitoms institucijoms).

IX. Kita informacija, susijusi su 4 straipsnio taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 4 straipsnio nuostatų (teisė gauti informaciją) taikymu, pavyzdžiui, ar yra sukaupta gautų prašymų, atsisakymų suteikti informaciją ir priešasčių, dėl kurių atsisakyta suteikti informaciją, statistika?

Atsakymas:

56. LHMT duomenimis, tarnyba kiekvienais metais parengia apie 4,5 tūkstančio hidrometeorologinių pažymų.

57. VSTT valdo Saugomų teritorijų valstybės kadastrą, kuriame skelbiama ne tik viešai prieinama informacija, tačiau individualaus prašymo pagrindu gali būti teikiamos pažymos, išrašai.

58. 2015 m. pradėjo veikti Kultūros paveldo elektroninių paslaugų informacinė sistema. Ši sistema ne tik sudaro galimybes elektroniniu būdu suteikti su kultūros paveldo apsauga susijusias administracines paslaugas, bet ir elektroniniu būdu teikti ir gauti informaciją, susijusią su nekilnojamoju kultūros paveldu ir jo apsauga.

59. Dažnai pasitaiko atvejų, kai atsisakoma teikti informaciją tuo pagrindu, kai prašoma informacija pagal teisės aktų reikalavimus yra skelbiama ir prieinama viešai.

X. Su 4 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

60.

Aplinkos ministerija - am.lrv.lt

Aplinkos apsaugos agentūra – gamta.lt

Kultūros paveldo elektroninių paslaugų informacinė sistema - kpepis.lt

Lietuvos geologijos tarnybos el. paslaugos - lgt.lt/epaslaugos

Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba – meteo.lt

XI. Teisinės, reguliavimo ir kitos priemonės, įgyvendinančios 5 straipsnio nuostatas (informacijos apie aplinką rinkimas ir platinimas)

Išvardinkite teisinės, reguliavimo ir kitas priemones, įgyvendinančias 5 straipsnio nuostatas (informacijos apie aplinką rinkimas ir platinimas).

Paaiškinkite, kaip įgyvendinama kiekviena iš 5 straipsnio dalių. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardytą 3 straipsnio 9 dalyje. Taip pat konkrečiai aprašykite:

- (a) priemonės, kurių imtasi siekiant užtikrinti, kad **(1 dalis)**:
  - (i) valstybės institucijos disponuotų ir atnaujintų informaciją apie aplinką;
  - (ii) būtų sukurtos būtinos sistemos, užtikrinančios, kad valstybės institucijos tinkamai gautų informaciją;
  - (iii) esant ypatingai padėčiai, atitinkama informacija būtų nedelsiant išplatinta;
- (b) priemonės, kurių imamasi norint užtikrinti, kad būdas, kuriuo valstybės institucijos visuomenei pateikia informaciją, būtų skaidrus ir informacija apie aplinką būtų prieinama **(2 dalis)**;

- (c) priemonės, kurių imamasi norint užtikrinti, kad informacija apie aplinką būtų palapsniui prieinama elektroninėse duomenų bazėse, kurios būtų visuomenei lengvai pasiekiami viešaisiais telekomunikacijų tinklais (**3 dalis**);
- (d) priemonės, kurių imamasi norint spausdinti ir platinti nacionalines aplinkos būklės ataskaitas (**4 dalis**);
- (e) priemonės informacijai platinti (**5 dalis**);
- (f) priemonės, kurių imamasi skatinant operatorius, kurių veikla susijusi su dideliu poveikiu aplinkai, reguliariai informuoti visuomenę apie jų veiklos ir produktų poveikį aplinkai (**6 dalis**);
- (g) priemonės dėl informacijos spausdinimo ir teikimo (**7 dalis**);
- (h) priemonės, kurių imamasi siekiant parengti mechanizmus, užtikrinančius pakankamos informacijos apie produktus teikimą visuomenei (**8 dalis**);
- (i) priemonės, kurių imamasi nacionalinei užterštumo kadastrų ir registrų sistemai įkurti (**9 dalis**).

Atsakymas:

61. Informaciją apie 2 straipsnio ir 3 straipsnio 9 punkto sąvokų traktavimą informacijos apie aplinką teikimo, sklaidos srityje pateikta prie atsakymo apie 4 straipsnio įgyvendinimą.

62. Vienas iš Aplinkos apsaugos įstatymo 4 straipsnyje įtvirtintų principų, kuriuo grindžiama aplinkos apsaugos sistema Lietuvoje - visapusiška, teisinga ir laiku surinkta informacija apie aplinką.

5 straipsnio 1 dalies a ir b punktai - priemonės, užtikrinančios informacijos apie aplinką atnaujinimą ir platinimą, sistemų, skirtų skleisti informaciją apie veiklą, galinčią daryti didelį poveikį aplinkai, kūrimą

63. Valdžios institucijų pareiga kaupti, sisteminti, nuolat atnaujinti ir platinti informaciją apie aplinką įtvirtinta Aplinkos apsaugos įstatyme, Aplinkos monitoringo įstatyme, Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos apraše.

64. AAA – pagrindinė institucija, atsakinga už informacijos apie aplinkos oro kokybę, paviršinių vandens telkinių būklę, cheminių medžiagų ir cheminių mišinių srautus, taršą ir taršos prevencijos priemones rinkimo, sisteminimo ir platinimo organizavimą. AAA organizuoja ir koordinuoja upių ir ežerų kategorijos vandens telkinių valstybinio monitoringo vykdymą, renka ir tvarko šio monitoringo metu gautus duomenis, vertina upių ir ežerų kategorijos vandens telkinių ekologinę ir cheminę būklę, teisės aktų nustatyta tvarka priima ir tvarko vandens naudojimo, nuotekų tvarkymo duomenis, rengia ataskaitas ir informaciją apie upių ir ežerų kategorijos vandens telkinių monitoringą ir būklę, vandens naudojimą, nuotekų tvarkymą ir skelbia AAA tinklalapyje, teikia nacionalinėms ir tarptautinėms institucijoms, įstaigoms ar organizacijoms, visuomenei. AAA atsakinga už aplinkos oro kokybės vertinimo visoje Lietuvos teritorijoje organizavimą, vertinimo kokybės užtikrinimą, matavimo sistemų patvirtinimą, matavimų tikslumo ir duomenų kokybės užtikrinimą, aplinkos oro kokybės vertinimo metodų parinkimą, informacijos ir ataskaitų teikimą.

65. LHMT – pagrindinė institucija, atsakinga už sistemingų hidrologinių, meteorologinių, aviacinių meteorologinių stebėjimų Lietuvos Respublikos teritorijoje vykdymo, rinkimo, sisteminimo ir platinimo organizavimą, išankstinių perspėjimų apie stichinius, katastrofinius ir kitus pavojingus hidrometeorologinius reiškinius rengimą ir teikimą, hidrometeorologinių sąlygų ir jų kaitos prognozavimą. LHMT dalyvauja vykdant valstybinio aplinkos monitoringo programą vandens būklės ir aplinkos oro, klimato, ozono sluoksnio ir radiologinės būklės stebėjimų srityse, renka ir tvarko šio monitoringo metu gautus duomenis, vertina jų kokybę, užtikrina matavimo priemonių tikslumą, teikia hidrometeorologinę informaciją nacionalinėms ir tarptautinėms institucijoms, įstaigoms ar organizacijoms, visuomenei, užtikrina Lietuvos Respublikos tarptautinių įsipareigojimų vykdymą hidrometeorologijos srityje.

66. Kitos institucijos, atsakingos už informacijos apie aplinką rinkimą ir platinimą:

Radiacinės saugos centras, Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras, Lietuvos statistikos departamentas ir kt.

67. Remiantis Aplinkos monitoringo įstatymo 4 straipsniu, aplinkos monitoringas Lietuvoje pagal patvirtintas programas vykdomas trimis lygmenimis: valstybės, savivaldybių ir ūkio subjekto lygmeniu.

68. 2018-10-03 LRV nutarimu Nr. 996 patvirtinta Valstybinė aplinkos monitoringo 2018-2023 programa reglamentuoja Valstybinio aplinkos monitoringo įgyvendinimo schemą, atitinkančią Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus aplinkos būklės matavimų kiekiui ir kokybei, tarptautinių sutarčių aplinkosaugos srityje nuostatas bei tenkinančią svarbiausius nacionalinius informacijos apie aplinkos būklę poreikius. Remiantis šia programa, visuomenė bei aplinkos kokybę prižiūrinčios institucijos gauna išsamią informaciją (įskaitant ir operatyviąją) apie aplinkos būklę ir jos pokyčius.

69. Savivaldybių institucijos organizuoja ir vykdo aplinkos monitoringą, kaupia jo duomenis savo teritorijų ribose. Konkreti savivaldybių aplinkos monitoringo vykdymo tvarka (stebėjimo vietos, objektai, parametrai, periodiškumas, stebėjimo metodai ir kt.) nustatoma savivaldybių vykdomųjų institucijų parengtose, teisės aktų nustatyta tvarka suderintose ir savivaldybių tarybų patvirtintose savivaldybių aplinkos monitoringo programose.

70. Ūkio subjektai vykdo ūkio subjektų technologinių procesų monitoringą, ūkio subjektų taršos šaltinių išmetamų ir išleidžiamų teršalų monitoringą, ūkio subjektų poveikio aplinkos kokybei monitoringą, ūkio subjektų aplinkos radiologinį monitoringą ir seisminių įvykių monitoringą, teikia monitoringo duomenis atitinkamoms valdžios institucijoms ir nustatyta tvarka informuoja visuomenę. Ūkio subjektų monitoringo duomenys skelbiami informacinėje sistemoje AIVIKS.

71. Nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinti institucijų bendradarbiavimo keičiantis informacija apie aplinką pagrindai. Pavyzdžiui, AAA duomenų teikimo sutarties pagrindu teikia valstybės institucijoms informaciją (kaupiama AIVIKS sistemoje) apie chemines medžiagas ir cheminius mišinius, įskaitant konfidencialius duomenis.

72. Radiacinės saugos įstatyme įtvirtinta Radiacinės saugos centro pareiga rengti radiacinės saugos būklės apžvalgas ir teikti pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms radiacinės saugos klausimais ir informuoti visuomenę.

73. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras kasmet rengia Lietuvos maudyklų vandens kokybės ataskaitas ir jas teikia Europos Komisijai. Taip pat rengiamos visuomenės informavimo apie klimato pokyčius, jų keliamas grėsmes žmonių sveikatai ataskaitos. Informacija apie maudyklų vandens kokybę skelbiama institucijos interneto svetainėje.

5 straipsnio 1 dalies c punktas - informacijos pateikimas nedelsiant ypatingos padėties atveju

74. Ekstremaliųjų situacijų valdymą šalyje reglamentuoja Valstybinis ekstremaliųjų situacijų valdymo planas, patvirtintas 2010-10-20 LRV nutarimu Nr. 1503. Plane išvardintos atsakingos institucijos, apibrėžtos institucijų, tarp jų ir AM, funkcijos ir atsakomybės ribos, numatyta situacijų valdymo schema, paskirtos atsakingos ir remiančios institucijos kiekvienos situacijos atveju, detalizuoti institucijų veiksmai, kurie turi būti vykdomi.

75. Informacijos teikimo visuomenei ekstremaliųjų situacijų atveju pagrindai įtvirtinti Aplinkos apsaugos įstatyme, Civilinės saugos įstatyme, Gyventojų informavimo įvykus radiacinei ar branduolinei avarijai tvarkoje, patvirtintoje 2002-04-22 LRV nutarimu Nr. 559, Visuomenės, suinteresuotų institucijų ir įstaigų informavimo apie aplinkos oro užterštumo lygius tvarkos apraše, patvirtintame 2005-05-26 aplinkos ir sveikatos apsaugos ministrų įsakymu Nr. D1-265/V-436 ir kt. AM struktūrinių padalinių bei ministerijai pavaldžių ir jos reguliavimo sričiai priskirtų institucijų veiksmai ekstremaliųjų situacijų atveju reglamentuoti 2003-05-20 aplinkos ministro įsakymu Nr. 248 ir AM ekstremaliųjų situacijų valdymo plane, patvirtintame aplinkos ministro 2016-10-07 įsakymu Nr. D1-667.

76. Civilinės saugos įstatyme numatyta, kad gyventojai, valstybės institucijos ir ūkio subjektai apie gresiančią ar susidariusią ekstremalią situaciją perspėjami nedelsiant.

77. Pagrindinės institucijos, užtikrinančios tinkamą ir greitą visuomenės informavimą apie gresiančią ar susidariusią ekstremalią gamtinę situaciją: PAGD, AAA, AAD, LHMT,

Apsinuodijimų informacijos biuras, Ekstremalių sveikatai situacijų centras, Policijos informacijos valdyba, specialiosios tarnybos.

78. Nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinti aukščiau nurodytų institucijų bendradarbiavimo pagrindai, keitimosi informacija tvarka ekstremaliųjų situacijų, avarių atveju.

79. Visuomenė apie gresiančią ar susidariusią ekstremalią situaciją, avarią informuojama pranešimais kompetentingų institucijų interneto svetainėse, per populiarias žiniasklaidos priemones, nustatytais atvejais, siunčiant trumpąsias sms žinutes, korinio transliavimo pranešimais. Visuomenė taip pat informuojama apie tai, kokių tolimesnių veiksmų turėtų imtis, kad būtų užtikrinta žmonių sveikatos ir turto apsauga.

5 straipsnio 2 dalis - užtikrinamas skaidrus informacijos pateikimas visuomenei, informacija yra laisvai prieinama

80. Remiantis informacijos apie aplinką teikimą reglamentuojančiais teisės aktais, institucijos įpareigos rinkti, skleisti informaciją, užtikrinti informacijos prieinamumą ir aiškumą. Pagalbą visuomenei, įgyvendinant "vieno langelio" principą, taip pat teikia institucijose paskirta informacijos atstovo tarnyba (žr. atsakymą, pateiktą prie 3 straipsnio 2 dalies įgyvendinimo).

81. Institucijos deda reikiamas pastangas, kad jų turima arba joms skirta informacija apie aplinką būtų lengvai prieinama visuomenei per viešąsias telekomunikacijų priemones (internetu tinklalapius, elektronines duomenų bazines) arba būtų laikoma tokia forma arba tokiu formatu, kai informaciją galima iš karto atkurti arba gauti kompiuterinių telekomunikacijų arba kitomis elektroninėmis priemonėmis (Informacijos apie aplinką teikimo tvarkos aprašo 21 punktą).

82. Pavyzdžiui, vadovaujantis Visuomenės, suinteresuotų institucijų ir įstaigų informavimo apie aplinkos oro užterštumo lygius tvarkos aprašu, informacijos apie aplinkos oro užterštumo lygį reguliarią teikimą visuomenei, suinteresuotoms institucijoms ir įstaigoms organizuoja AAA. Apie aplinkos oro užterštumo lygį informuojama internete, per radiją ir (ar) televiziją, ir (ar) spaudą, ir (ar) leidiniuose, ir (ar) kt. viešąsias telekomunikacijų priemones. Aplinkos oro užterštumo normose nustatytų normų viršijimo atvejais AAA informaciją apie teršalų koncentraciją aplinkos ore papildomai teikia organizacijoms ir įstaigoms jų nurodytais elektroninio pašto adresais.

5 straipsnio 3 dalis - informacijos perkėlimas palaipsniui į elektronines duomenų bazines

83. Siekiant užtikrinti platesnę, greitesnę informacijos apie aplinką prieinamumą nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinta pareiga internetinėje erdvėje skelbti:

(a) informaciją apie institucijos veiklą, su institucijos veikla susijusius teisės aktų pažeidimus;

(b) teisės aktų projektus ir priimtus teisės aktus (teisės aktų informacinė sistema (TAIS), teisės aktų registras (TAR));

(c) aplinkos būklės ataskaitas;

(d) informaciją, susijusią su planuojama ūkine veikla, galinčia daryti reikšmingą poveikį aplinkai ir kt.

84. Visuomenė aktualią informaciją apie aplinką (informaciją apie upių baseinus, vandens telkinių kokybę, įvairių tarptautinių projektų ataskaitas, konferencijų apžvalgas, mokslo tyrimų aplinkos monitoringo srityje ataskaitas, valstybinio oro monitoringo matavimų duomenis, su taršos integruota prevencija ir kontrole susijusią medžiagą, žemėlapius, įvairias schemas, orų prognozes ir t. t.) gali rasti kompetentingų institucijų – AAA, LHMT ir kt. - interneto svetainėse.

85. Lietuvoje taip pat veikia šios el. informacinės duomenų bazės, el. paslaugų portalai:

(a) *Aplinkos informacijos valdymo integruota kompiuterinė sistema (AIVIKS)* - sistema, skirta rinkti, sisteminti, kaupti duomenis apie aplinką ir užtikrinti duomenų, informacijos viešumą;

(b) *Lietuvos erdvinės informacijos portalas* - apima valstybės, savivaldos, verslo ir NVO geografinius (erdvėje orientuotus) duomenis ir su jais susijusią informaciją;

(c) *Žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimo informacinė sistema*, kuri sudaro sąlygas asmenims, taip pat planavimo organizatoriams, planavimo sąlygas teikiančioms

institucijoms, dokumentų rengėjams, šiuos dokumentus derinančioms, teritorijų planavimo priežiūrą atliekančioms, dokumentus tvirtinančioms institucijoms dokumentų rengimo, svarstymo su visuomene, derinimo bei viešinimo procesus atlikti elektroninėmis priemonėmis.

(d) AM ir jai pavaldžių institucijų *el. paslaugų portalas*, kuris jungia: Aplinkosaugos apsaugos kontrolės informacinę sistemą; Aplinkosaugos leidimų informacinę sistemą; Saugomų teritorijų valstybės kadastrą; suteikia galimybę sklypų savininkams sužinoti ar sklypai (ne)patenka į saugomą teritoriją; atsisiųsti konkrečios saugomos teritorijos erdvinius duomenis; generuojami išrašai apie LR saugomų teritorijų valstybės kadastro objektus; Upių, ežerų ir tvenkinių kadastrą; Požeminio vandens informacinę sistemą; Valstybinę geologijos informacinę sistemą; Žemės gelmių registrą; Saugomų rūšių informacinę sistemą; Teritorijų planavimo duomenų registrą; Statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinę sistemą „Infostatyba“; Atliekų tvarkytojų valstybės registrą; Vieningą gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos informacinę sistemą (GPAIS).

5 straipsnio 4 dalis - spausdinama ir platinama nacionalinės aplinkos būklės ataskaita, įskaitant informaciją apie aplinkos kokybę ir aplinkai teikiančią naštą

86. AM ir jai pavaldžios institucijos organizuoja arba dalyvauja rengiant leidinius ir apibendrintą internete talpinamą informaciją apie aplinkos būklę Lietuvoje, taip pat intensyviai dalyvauja rengiant leidinius apie Europos aplinkos būklę (angl. *State of the Environment Report – SOER*), organizuojamus Europos aplinkos agentūros. Skaitmeninės šių leidinių versijos skelbiamos AM ir AAA tinklalapiuose, spausdintas leidinio variantas platinamas visuomenei, valdžios ir mokslo institucijoms. Atitinkamai daugumą aplinkos kokybės duomenų analizių galima rasti internete, pvz., kasmetinės aplinkos oro kokybės ataskaitos yra skelbiamos internete adresu <http://oras.gamta.lt>, o tyrimų, skirtų aplinkos būklės vertinimui ir valstybinio aplinkos monitoringo uždavinių įgyvendinimui, ataskaitos – AAA internetinėje svetainėje.

5 straipsnio 5 dalis - informacijos platinimo priemonės

87. Konvencijos 5 straipsnio 5 dalyje įvardyti teisės aktai, dokumentai, skelbiami AM ir jai pavaldžių institucijų, taip pat kitų valdžios institucijų interneto svetainėse. Teisės aktai skelbiami *el. informacinėse sistemose* TAIS ir TAR (žiūrėti informaciją apie 5 straipsnio 3 dalies įgyvendinimą).

5 straipsnio 6 dalis - priemonės, kuriomis operatoriai skatinami aktyviai skleisti informaciją apie savo veiklą, galinčią daryti, darančią didelį poveikį aplinkai

88. Nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinti reikalavimai ūkio subjektams skleisti informaciją apie savo veiklą, galinčią daryti, darančią didelį poveikį aplinkai. Ūkio subjektai vykdo taršos šaltinių ir poveikio aplinkai monitoringą, teikia monitoringo duomenis atitinkamoms valdžios institucijoms ir nustatytais atvejais informuoja visuomenę. Pavyzdžiui, ūkio subjektai, vykdydami taršos šaltinių išmetamų į aplinkos orą ir paviršinių vandenį nuolatinius matavimus, privalo viešai internete skelbti ir nuolat atnaujinti taršos šaltinių išmetamų/išleidžiamų teršalų monitoringo nuolatinių matavimų rezultatus.

89. Veiklos vykdytojai lėšas, gautas už perleistus apyvartinius taršos leidimus ir Kioto vienetus, privalo naudoti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo ir kitoms aplinkos taršą mažinančioms priemonėms įgyvendinti (aplinkai palankioms technologijoms diegti, energijos efektyvumui didinti, atsinaujinantiems energijos šaltiniams panaudoti, miškams įveisti, mokslo tiriamiesiems darbams ir jų sklaidai, ūkio subjektams konsultuoti ir mokyti, visuomenei informuoti ir šviesti klimato kaitos politikos valdymo ir įgyvendinimo klausimais ir kitoms priemonėms). Ataskaitos apie lėšų, gautų už perleistus apyvartinius taršos leidimus ir Kioto vienetus, paskirstymą ir panaudojimą skelbiamos AM tinklalapyje.

90. Lietuvoje taikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 761/2001 dėl organizacijų savanoriško dalyvavimo Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) 761/2001. Įmonės, įdiegusios EMAS, kiekvienais metais informuoja visuomenę ir AAA apie pasiektus rezultatus. Įmonėms, paženklinusioms gaminius ekologiniu ženklu, sudaroma galimybė informuoti visuomenę platinant informaciją AAA interneto svetainėje. Ūkio subjektas, atlikdamas vykdomos veiklos stebėseną, įdiegdamas pažangias technologijas ir savanoriškai dalyvaudamas EMAS, skatinamas aplinkosauginės kontrolės aspektu, jam suteikiamas mažesnis rizikos laipsnis.

5 straipsnio 7 dalis - informacijos pateikimo priemonės

91. AM ir jai pavaldžios institucijos spausdina įvairią faktinę bei analitinę teminę informaciją apie aplinką, tarptautinius susitarimus, kurių sąrašą galima rasti AM interneto svetainėje. Siekiant efektyvumo ir resursų taupymo, periodinius, dalumuosius leidinius pakeitė bendravimas su masinės žiniasklaidos priemonėmis, interneto svetainės, socialiniai tinklai.**5 straipsnio 8 dalis - priemonės, užtikrinančios informacijos apie produktus teikimą**

92. Ekologinį ženklinimą ir su juo susijusius visuomeninius santykius Lietuvoje reglamentuoja 2009-11-25 Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 66/2010 dėl ES ekologinio ženklo suteikimo, taip pat vadovaujama EB ekologinio ženklo suteikimo kriterijais atitinkamoms produktų grupėms. Informacija apie ekologinį ženklinimą skelbiama, nuolat atnaujinama AAA internetinėje svetainėje. AAA organizuoja seminarus į kuriuos kviečiami pramonės, mokslo ir visuomeninių organizacijų atstovai; seminaruose pateikiama informacija apie EB ekologinio ženklo suteikimo galimybes ir privalumus.**5 straipsnio 9 dalis - išleidžiamų ir perduodamų teršalų registro sukūrimas**

93. Lietuva IPTR protokolą ratifikavo 2009 m. 2004-2005 m. laikotarpiu Lietuva duomenis teikė Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registrai (E-IPTR), o 2006 m. sukūrė nacionalinį registrą (IPTR). Pastarasis sukurtas vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1666/2006 dėl Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registro sukūrimo ir iš dalies keičiantį Tarybos direktyvas 91/689/EEB ir 96/61/EB (Reglamentas Nr. 1666/2006) nuostatomis. Siekiant užtikrinti tinkamą Reglamento Nr. 1666/2006 įgyvendinimą, 2006-12-29 priimtas aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-631 dėl duomenų teikimo į nacionalinį registrą, nustatantis duomenų teikimo tvarką (duomenų turinį, duomenų teikimo periodiškumą, kompetentingą instituciją, kuriai teikiami duomenys ir pan.).

94. AAA paskirta kompetentinga institucija, kuriai veiklos operatoriai nurodytų teisės aktų pagrindu kasmet teikia duomenis, informaciją naudodami IS „AIVIKS“. Veiklos operatoriai turi teikti tik tuos reglamente nurodytus duomenis ir informaciją, kurie nėra pateikti teikiant ataskaitas pagal Teršalų išmetimo į aplinkos orą apskaitos ir ataskaitų teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto aplinkos ministro 1999-12-20 įsakymu Nr. 408, Vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo apskaitos tvarkos aprašo, patvirtinto aplinkos ministro 2012-12-28 įsakymu Nr. D1-1120 ir Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2011-05-03 įsakymu Nr. D1-367 reikalavimus (siekiant sumažinti administracinę našta operatoriams ir siekiant išvengti teikiamos informacijos dubliavimo). Šių ataskaitų duomenys, išskyrus atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos duomenis, kurie teikiami į IS „GPAIS“, taip pat teikiami į IS „AIVIKS“, yra integruoti su nacionaliniu IPTR, o jų duomenys sudaro virš 80% IPTR apimties. AAA vertina gautų duomenų, informacijos kokybę, esant reikalui, turi teisę prašyti veiklos operatorių patikslinti pateiktus duomenis ir informaciją ar juos papildyti ir Reglamento Nr. 1666/2006 nustatyta tvarka teikia juos Europos Komisijai.

95. Nacionalinio IPTR duomenys skelbiami AAA interneto svetainėje, yra laisvai prieinami visuomenei, teikiami nemokamai. Elektroninėje erdvėje taip pat teikiama informacija apie E-IPTR, kuriame pateikiami duomenys ir informacija apie kitų Europos Sąjungos šalių, Norvegijos, Islandijos ir Lichtenšteino didžiausius teršėjus.

XII. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 5 straipsnį

Įvardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią iš 5 straipsnio dalių.

Atsakymas:

-

XIII. Kita informacija, susijusi su 5 straipsnio nuostatų taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 5 straipsnio nuostatų (informacijos apie aplinką rinkimas ir platinimas) taikymu, pavyzdžiui, ar renkama platinamos informacijos statistika?

Atsakymas:

96. Lietuvos Statistikos departamentas rengiamą statistinę informaciją skelbia Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt.

97. Nuo 2015 m. AM inicijuoja apklausą apie atliekų rūšiovimą, kuri parodė augantį atliekas rūšiuojančių gyventojų skaičių (2015 m. – 40 proc., 2019 m. – 52 proc.).

98. Visuomenė vis aktyviau naudojasi IS „Infostatyba“ teikiamomis elektroninėmis paslaugomis. 2017 m. iš visų teiktų prašymų 87,56 % teikti nuotoliniu būdu, 2018 m. – 91,15 %, 2019 m. pirmąjį pusmetį – 93 %.

99. Informacijos apie aplinką rinkimas ir sklaida taip pat užtikrinama priemonių, patvirtintų sveikatos apsaugos srityje, pagalba. Pavyzdžiui, 2015-12-09 sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-1429 patvirtintas Nacionalinis visuomenės sveikatos ir karščio prevencijos 2016-2020 m. veiksmų planas, kurio tikslas - apsaugoti gyventojų ir ypač karščiui jautrių žmonių sveikatą nuo karščio sukeliama neigiamo poveikio, didinti visuomenės informuotumą, skatinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą. 2015-05-04 sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-565 patvirtinta su klimato kaita susijusių ligų (alerginių ir infekcinių) 2015-2020 m. profilaktikos programa. Numatyta informuoti visuomenę apie alerginių ligų paplitimą ir pan.

100. Lietuvos oro monitoringo duomenys „on-line“ režimu teikiami harmonizuoto visai Europai oro užterštumo indekso skaičiavimui (pradėjo veikti nuo 2018 m. lapkričio mėn.), tam, kad operatyvi informacija apie oro kokybę būtų kuo plačiau prieinama Europos visuomenei.

101. 2018 m. LGT elektroninių paslaugų portalo duomenų peržiūros paslaugomis buvo pasinaudota 63430 kartų, t. y. tiek parengta ataskaitų, domėtasi žemėlapiuose teikiamais duomenimis.

XIV. Su 5 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

102.
AM - am.lrv.lt
AAA - gamta.lt
TAIS - lrs.lt/pls/inter/www_tv_2.show?id=9598,1,94
TAR - e-tar.lt
AIVIKS - aplinka.lt/web/guest
Lietuvos erdvinės informacijos portalas - geoportal.lt
Žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimo informacinė sistema - zpdri.lt/zpdri/
AM ir jai pavaldžių institucijų elektroninių paslaugų portalas - epaslaugos.am.lt/apie.html
GPAIS - gpais.eu/
LHMT - meteo.lt/lt
Oro užterštumo indeksas - airindex.eea.europa.eu
LGT – lgt.lt
Radiacinės saugos centras - rsc.lt
Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras - smlpc.lt
Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras - ulac.lt
Ekstremalių sveikatai situacijų centras - essc.sam.lt
Apsinuodijimų informacijos biuras - apsinuodijau.lt/

XV. Teisinės, reguliavimo ir kitos priemonės, įgyvendinančios 6 straipsnio nuostatas (visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos)

Išvardinkite teises, reguliavimo ir kitas priemones, įgyvendinančias 6 straipsnyje minimas nuostatas dėl visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos.

Paaiškinkite, kaip įgyvendinta kiekviena iš 6 straipsnio dalių. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje. Taip pat konkrečiai aprašykite:

- (a) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad **(1 dalis)**:
  - (i) 6 straipsnio nuostatos būtų taikomos priimant sprendimus dėl leidimų išdavimo planuojamos veiklos rūšims, išvardintoms Konvencijos I priede;
  - (ii) 6 straipsnio nuostatos būtų taikomos priimant sprendimus dėl planuojamų veiklos rūšių, neišvardintų I priede, tačiau galinčių turėti didelį poveikį aplinkai.
- (b) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad suinteresuota visuomenė apie nurodomus 2 dalyje klausimus yra informuojama sprendimo priėmimo proceso pradžioje, šiuos veiksmus atliekant adekvačiai, laiku ir veiksmingai **(2 dalis)**;
- (c) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad visuomenės dalyvavimo procedūrose būtų laikomasi nustatytų terminų **(3 dalis)**;
- (d) priemonės, siekiant užtikrinti visuomenės dalyvavimą pradiniam etape **(4 dalis)**;
- (e) priemonės, kuriomis būsimoji paraiškų teikėjai skatinami prieš pateikiant prašymą gauti leidimą išsiaiškinti, kokios yra suinteresuotos visuomenės grupės, organizuoti svarstymus ir teikti informaciją **(5 dalis)**;
- (f) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad **(6 dalis)**:
  - (i) kompetentingos valstybės institucijos suinteresuotai visuomenei visuomenės dalyvavimo procedūros metu suteiktą prieigą prie visos, su sprendimo priėmimu susijusios, 6 straipsnyje nurodytos, informacijos;
  - (ii) kompetentingos institucijos suinteresuotai visuomenei teiktą šioje dalyje išvardytą informaciją;
- (g) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad visuomenės dalyvavimo procedūros leistų visuomenės atstovams teikti pasiūlymus, informaciją, analizę ar nuomonę, kuri, jų manymu, sietina su planuojama veikla **(7 dalis)**;
- (h) priemonės, kuriomis naudojamos priemonės siekiant užtikrinti, kad atitinkamame sprendime deramai atsispindėtų visuomenės dalyvavimo rezultatai **(8 dalis)**;
- (i) priemonės, naudojamos užtikrinti tinkamą visuomenės informavimą apie priimtą sprendimą **(9 dalis)**;
- (j) priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad valstybės institucijai svarstant iš naujo ar atnaujinant veiklos, išvardytos 1 dalyje, įgyvendinimo sąlygas, šio straipsnio 2-9 dalių nuostatos taikomos su atitinkamais pakeitimais ir tais atvejais, kai yra tikslinga **(10 dalis)**;
- (k) priemonės, kurių imamasi šio straipsnio nuostatas taikant sprendimams, susijusiems su leidimų išdavimu dėl apgalvoto genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką **(11 dalis)**.

Atsakymas:

103. Konvencijos 2, 6 straipsniuose minimos sąvokos pateikiamos ir Lietuvos teisės aktuose. Aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnyje apibrėžtos suinteresuotos visuomenės, kitų fizinių ir juridinių asmenų teisės, tarp jų ir teisė nustatyta tvarka dalyvauti planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo (atrankos dėl PAV) ir poveikio aplinkai vertinimo (PAV) procesuose, reikalauti, kad būtų nutrauktas kenksmingas ūkinės veiklos objektų poveikis aplinkai, įstatymų nustatyta tvarka teikti pasiūlymus dėl PAV privalomumo.

104. Aplinkos apsaugos įstatymo 8 straipsnyje numatytos valstybės institucijų pareigos, tarp jų: tenkinti arba motyvuotai atmesti piliečių, suinteresuotos visuomenės, kitų juridinių ir fizinių asmenų pasiūlymus aplinkos apsaugos klausimais; informuoti visuomenę apie įstatyme nurodytus išduotus leidimus; įvertinti ir atsižvelgti į visuomenės pasiūlymus dėl PAV privalomumo (kai planuojamai ūkinei veiklai atliekama atranka dėl PAV); įvertinti ir atsižvelgti į visuomenės pasiūlymus dėl PAV ir galimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai; skatinti piliečius, suinteresuotą visuomenę, kitus juridinius ir fizinius asmenis dalyvauti priimant ir įgyvendinant sprendimus aplinkos apsaugos srityje.

105. „Suinteresuota visuomenė“ suprantama kaip vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje arba kurie yra suinteresuoti šių sprendimų procesu. Pagal šią apibrėžtį asociacijos ir kiti viešieji juridiniai asmenys (išskyrus valstybės ar savivaldybės, jų institucijų įsteigtus juridinius asmenis), kurie įsteigti teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis (Aplinkos apsaugos įstatymo 1 straipsnis).

106. Specifinės visuomenės, suinteresuotos visuomenės teisės, konkrečių visuomeninių santykių kontekste naudojamos sąvokos (pvz., suinteresuotos visuomenės sąvoka PAV procese) apibrėžtos specialiuosiuose teisės aktuose: PAV įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme ir kt.

6 straipsnio 1 dalis - veikla, kuriai taikomas Konvencijos 6 straipsnis

107. Konvencijos I priede išvardintos veiklos rūšys numatytos PAV įstatymo 1-2 prieduose. 1 priede numatytos planuojamos ūkinės veiklos, kurioms atliekamas PAV, antrame priede – veiklos, kurių atžvilgiu atliekama atranka dėl PAV.

108. 2017 m. pabaigoje įsigaliojo PAV įstatymo pakeitimai, kuriais atskirti atrankos dėl PAV ir PAV procesai. Iš naujo apibrėžtos atsakingos institucijos ir kitų subjektų teisės ir pareigos. Numatyta daugiau pareigų atsakingajai institucijai. Papildomai detalizuotos visuomenės informavimo procedūros.

109. Tais atvejais, kai planuojamos ūkinės veiklos atžvilgiu netaikomos PAV procedūros, tačiau šiai veiklai turi būti nustatomos arba tikslinamos sanitarinės apsaugos zonų ribos, atliekamas tokios veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimas (PVSV). PVSV atlikimo tvarka, sąlygos, visuomenės informavimo ir dalyvavimo nuostatos įtvirtytos PAV įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atlikimo atvejų tvarkos apraše, patvirtintame 2011-05-13 sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-474 (PVSV tvarkos aprašas). Atlikusi PVSV kompetentinga institucija priima sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių.

110. Konvencijos 6 straipsnis taikomas išduodant taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimus. TIPK leidimų išdavimą reglamentuoja Aplinkos apsaugos įstatymas, Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklės, patvirtintos 2013-07-15 aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-528 (TIPK taisyklės).

6 straipsnio 2 dalis - efektyvus, tinkamas ir laiku vykdomas visuomenės informavimas

Atrankos dėl PAV ir PAV procesai

111. PAV įstatyme apibrėžtos visuomenės ir suinteresuotos visuomenės sąvokos:

- (a) „Visuomenė“ – vienas arba daugiau fizinių ir (ar) juridinių asmenų, jų asociacijos, organizacijos, arba grupės.
- (b) „Suinteresuota visuomenė“ – visuomenė, kuriai daro arba gali daryti poveikį

sprendimai, veiksmai ar neveikimas PAV srityje arba kuri yra suinteresuota atrankos dėl PAV ir (ar) PAV procesu. Pagal šią apibrėžtį viešieji juridiniai asmenys (išskyrus valstybės ar savivaldybės, jų institucijų įsteigtus juridinius asmenis), kurie skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis.

112. Visuomenės informavimą ir dalyvavimą atrankos dėl PAV ir PAV procesuose detalai reglamentuoja PAV įstatymas, atrankos dėl PAV tvarkos aprašas, PAV tvarkos aprašas. Šiuose teisės aktuose numatytos visuomenės informavimo, dalyvavimo procedūros, terminai, asmenys, atsakingi už visuomenės informavimą, dalyvavimo užtikrinimą, išvardintos šių asmenų funkcijos.

113. Atrankos dėl PAV proceso metu, gavusi atrankos informaciją, atsakingoji institucija apie tai ne vėliau kaip per 3 darbo dienas informuoja visuomenę pranešimu savo interneto svetainėje.

114. PAV proceso metu visuomenę informuoja PAV dokumentų rengėjas ir atsakinga institucija. Pastaroji informaciją, per teisės aktuose nustatytus terminus skelbia savo interneto svetainėje, tuo tarpu PAV dokumentų rengėjas informaciją apie parengtą PAV programą, PAV ataskaitą skelbia: savo ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus interneto svetainėje, savivaldybės (-ių) ir seniūnijos (-ų), kurios (-ių) teritorijas apima planuojamos ūkinės veiklos vieta, skelbimų lentose; savivaldybės (-ių) teritorijoje (-se), kurioje (-se) planuojama ūkinės veiklos vieta, periodiškai leidžiamame ir platinamame vietiniame laikraštyje, o, jeigu toks neleidžiamas, – regioniniame ar nacionaliniame laikraštyje. Informacija apie PAV programą (t. y., apie PAV proceso pradžią) taip pat skelbiama savivaldybės interneto svetainėje. Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus iniciatyva PAV dokumentų rengėjas informaciją gali papildomai skelbti kitose visuomenės susitelkimo vietose (pvz., visuomeninių organizacijų, parduotuvių, namų bendrijų skelbimų lentose) ir informuoti visuomenę kitais būdais (pvz., informaciją el. paštu išsiunčiant visuomeninėms organizacijoms ar išnešiojant į namus, vykdant apklausas). Papildomai suinteresuotos visuomenės atstovams, teikusiems pasiūlymus, informacija apie parengtą PAV ataskaitą ir viešą visuomenės supažindinimą su ataskaita siunčiama raštu ar el. paštu.

115. Teisės aktuose numatyta, kad ekstremaliosios situacijos ir karantino metu apribojus visuomenės patekimą į savivaldybės, seniūnijos patalpas, ataskaitos eksponavimas atliekamas internetu, PAV dokumentų rengėjo interneto svetainėje, o kai viešo visuomenės supažindinimo negalima atidėti iki renginių draudimo pabaigos, jis organizuojamas internetinėmis vaizdo transliacijos būdu, užtikrinant tiesioginę transliaciją ir jos įrašą, jį išsaugant ir sudarant atsakingajai institucijai galimybę gauti prie jo prieigą ir peržiūrėti, o dalyviams sudarant galimybes pateikti klausimus ir išgirsti atsakymus. Apie tiesioginės transliacijos būdu numatomą atlikti viešą visuomenės supažindinimą su ataskaita visuomenė informuojama iš anksto, paskelbiant transliacijos laiką ir transliacijos nuorodą.

116. Pagal įtvirtintas procedūras visuomenė apie planuojamą ūkinę veiklą informuojama tinkamai ir laiku.

117. Tuo atveju, jei visuomenė mano, kad šios Konvencijos garantuojamos teisės buvo pažeistos, t. y. institucijos nesilaikė informavimo pareigos, informavo ne laiku ar netinkamai, teisės aktų nustatyta tvarka gali kreiptis: (a) į netinkamai veikusią, neveikusią instituciją su prašymu įvertinti, ar atsakingi pareigūnai atliko jiems teisės aktų pagrindu pavestas pareigas; (b) Seimo kontrolierių; (c) administracinių ginčų komisiją; (d) teismą.

PVSV procesas

118. PVSV tvarkos apraše apibrėžtos suinteresuotos visuomenės ir kitos su visuomenės informavimu susijusios sąvokos, numatyti alternatyvūs visuomenės informavimo būdai: popierinė spauda, seniūnijos skelbimų lenta, elektroninė erdvė, informacijos teikimo terminai, pateikiamas privalomai skelbtinos informacijos apie planuojamą ūkinę veiklą sąrašas.

TIPK leidimų išdavimas

119. TIPK taisyklėse numatyta, kad paraiškoje TIPK leidimui gauti turi būti pateikta visuomenei suprantama netechninio pobūdžio informacija, turi būti išskiriami svarbiausi planuojamos veiklos aspektai. Visuomenei turi būti sudarytos galimybės teikti pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos turi būti atsižvelgiama priimant sprendimą dėl leidimo išdavimo. Suinteresuota visuomenė turi teisę skusti kompetentingos institucijos priimtą sprendimą. Šios nuostatos garantuoja efektyvų visuomenės dalyvavimą TIPK leidimų išdavimo

procesė.

6 straipsnio 3 dalis – terminai

Atrankos dėl PAV ir PAV procesai

120. PAV įstatyme ir Atrankos dėl PAV ir PAV tvarkos aprašuose įtvirtinti visuomenės informavimo ir dalyvavimo terminai:

1) Atranka dėl PAV;

(a) gavusi atrankos informaciją, atsakingoji institucija ne vėliau kaip per 3 darbo dienas informuoja visuomenę, sudarydama galimybes ne vėliau kaip per 10 darbo dienų pateikti pasiūlymus;

b) atsakingoji institucija priimtą atrankos išvadą ir, kai taikoma, papildytą atrankos informaciją ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jos priėmimo dienos turi paskelbti visuomenei susipažinti savo interneto svetainėje.

2) PAV; suinteresuota visuomenė pastabas dėl planuojamos ūkinės veiklos PAV gali teikti iki sprendimo priėmimo:

(a) PAV programa; paskelbus PAV programą numatytas minimalus 10 darbo dienų terminas, per kurį visuomenė gali susipažinti su PAV programa ir pateikti pasiūlymus;

(b) PAV ataskaita; PAV ataskaita skelbiama ne vėliau kaip likus 20 darbo dienų iki viešo svarstymo, per šį laiką visuomenė turi teisę susipažinti su PAV ataskaita ir su planuojama ūkine veikla susijusia informacija. Atsakinga institucija, gavusi PAV ataskaitą, apie tai informuoja visuomenę per 3 darbo dienas, nustato 10 darbo dienų terminą pastaboms ir pasiūlymams pateikti. Atsakinga institucija per 3 darbo dienas informuoja visuomenę apie priimtą sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai.

PVSV procesas

121. PVSV tvarkos apraše nustatyti visuomenės informavimo ir dalyvavimo PVSV procese terminai:

1) PVSV ataskaita ir informacija apie planuojamą ūkinę veiklą skelbiama ne vėliau kaip prieš 10 darbo dienų iki numatyto viešo visuomenės supažindinimo su PVSV ataskaita susirinkimo. Per šį terminą visuomenė gali susipažinti su skelbiama informacija, teikti pastabas ir pasiūlymus PVSV ataskaitos rengėjui.

2) Visuomenė per 10 darbo dienų po viešo visuomenės supažindinimo su ataskaita susirinkimo turi teisę ataskaitos rengėjui teikti pastabas ir pasiūlymus.

3) Nacionalinis visuomenės sveikatos centras per 10 darbo dienų po sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių priėmimo skelbia informaciją apie priimtą sprendimą savo interneto svetainėje.

TIPK leidimų išdavimas

122. Aplinkos apsaugos agentūra, gavusi paraišką dėl TIPK leidimo išdavimo apie tai per 5 darbo dienas informuoja visuomenę.

123. Suinteresuota visuomenė turi teisę susipažinti su informacija ne trumpiau kaip 15 darbo dienų nuo informacijos apie gautą paraišką paskelbimo dienos. Pasiūlymus ir pastabas dėl paraiškos ir leidimo išdavimo ar pakeitimo suinteresuotoji visuomenė turi teisę teikti nuo pranešimo paskelbimo apie paraiškos gavimą dienos.

6 straipsnio 4 dalis - priemonės, užtikrinančios visuomenės dalyvavimą ankstyvame sprendimų priėmimo etape

124. Vadovaujantis nacionaliniais teisės aktais, ankstyvas visuomenės dalyvavimas užtikrinamas pačiame ankstyviausiame etape, kai visos galimybės atviros.

125. Visuomenė informuojama apie gautą atrankos informaciją ir galimybę teikti pasiūlymus dėl atrankos informacijos per 3 darbo dienas, kai šią informaciją gauna atsakingoji institucija. Visuomenė taip pat informuojama apie PAV programą, kuri rengiama pirminėje PAV procedūrų stadijoje.

126. TIPK taisyklėse įtvirtinta, jog kompetentinga institucija - AAA - užtikrina, kad būtų sudarytos sąlygos ankstyvam ir veiksmingam suinteresuotos visuomenės dalyvavimui tiek išduodant leidimą naujiems įrenginiams, tiek keičiant leidimą.

6 straipsnio 5 dalis - potencialių pareiškėjų skatinimas vykdyti išankstinį visuomenės informavimą, užtikrinti visuomenės dalyvavimą

127. Teisės aktuose nenumatytas reikalavimas skatinti planuojamos ūkinės veiklos

vykdytojus identifikuoti suinteresuotos visuomenės dalį, pradėti diskusijas iki procedūrų vykdymo pradžios.

128. Atsižvelgiant į susiklosčiusią nacionalinę praktiką, būsiami prašymų teikėjai įgyvendina išankstinių visuomenės informavimą, nustato suinteresuotą visuomenę rezonansinės planuojamos veiklos (veikla, svarbi valstybės mastu, ypatingai svarbi tam tikram regionui ir pan.) atveju.

6 straipsnio 6 dalis - išsamios informacijos apie planuojamą veiklą pateikimas visuomenei

Atrankos dėl PAV ir PAV procesai

129. Visuomenė gali susipažinti su visa informacija, susijusia su planuojama ūkine veikla, kurios atžvilgiu atliekamos atrankos dėl PAV ar PAV procedūros. Atsakinga institucija savo tinklalapyje skelbia šią informaciją:

- 1) Atranka dėl PAV: informaciją apie planuojamos ūkinės veiklos organizatorių ir jo kontaktinius duomenis; planuojamos ūkinės veiklos pavadinimą, vietą; atrankos informaciją; nurodoma, kad per nustatytą terminą galima teikti pastabas atsakingai institucijai, kreiptis dėl papildomos informacijos suteikimo; informaciją apie priimtą atrankos išvadą.;
- 2) PAV: planuojamos ūkinės veiklos PAV programas ir patvirtintas PAV programas; gautas planuojamos ūkinės veiklos PAV ataskaitas; PAV sprendimus.

130. PAV dokumentų rengėjas skelbia šią informaciją:

1) PAV programą ir informuoja apie galimybes teikti pasiūlymus. Pranešime nurodoma: planuojamos ūkinės veiklos organizatorius ir jo kontaktiniai duomenys; PAV dokumentų rengėjas ir jo kontaktiniai duomenys; planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas ir vieta; PAV subjektai, kurie pagal kompetenciją teiks išvadas dėl programos, ir atsakingoji institucija, kuri tvirtins programą; pasiūlymų teikimo terminas; nurodoma paskelbtos programos PAV dokumentų rengėjo arba planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus interneto svetainėje aktyvi internetinė nuoroda.

2) PAV ataskaitą, galimybes susipažinti su PAV ataskaita, teikti pastabas, apie planuojamą viešą visuomenės supažindinimą su PAV ataskaita (laikas ir vieta). Pranešime nurodoma: planuojamos ūkinės veiklos organizatorius ir jo kontaktiniai duomenys; PAV dokumentų rengėjas ir jo kontaktiniai duomenys; planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas ir vieta; PAV subjektai, kurie pagal kompetenciją teiks išvadas dėl ataskaitos ir atsakingoji institucija, kuri priims sprendimą; PAV dokumentų rengėjo arba planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus interneto svetainės adresas su konkrečia aktyvia nuoroda į paskelbtą ataskaitą; vieta (-os), kurioje (-se) eksponuojama ataskaita, eksponavimo terminas,

PVSV procesas

131. PVSV ataskaitos rengėjas skelbia PVSV ataskaita, pranešime nurodoma: planuojamos ūkinės veiklos organizatorius ir jo kontaktiniai duomenys; ataskaitos rengėjas ir jo kontaktiniai duomenys; planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas, vieta; planuojamos ūkinės veiklos aprašymas; kur, nuo kada, iki kada viešai eksponuojama ataskaita; kur ir kada įvyks viešo visuomenės supažindinimo su ataskaita susirinkimas; kam (nurodomas ataskaitos rengėjo adresas) ir kokiais būdais (raštu, elektroniniu paštu ar kt.) iki viešo visuomenės supažindinimo su ataskaita susirinkimo teikti visuomenės pasiūlymus; sprendimą priimanti institucija ir jos kontaktiniai duomenys.

132. Atsakingoji institucija - NVSC – savo interneto svetainėje skelbia: pranešimą apie gautą ataskaitą, kuriame nurodoma: planuojamos ūkinės veiklos organizatorius, ataskaitos rengėjas ir jų kontaktiniai duomenys; pareiškėjo (planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ar ataskaitos rengėjo) prašymo (teikimo) gavimo data; sprendimą priimanti institucija ir teisės aktas, nustatantis sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių priėmimo tvarką; planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas, adresas, aprašymas; informacija, kur galima viešai susipažinti su pareiškėjo pateikta nagrinėti ataskaita ar jos santrauka.

TIPK leidimų išdavimas

133. Atsakinga institucija – AAA – savo interneto svetainėje skelbia pranešimą apie gautą paraišką TIPK leidimui išduoti, kuriame nurodoma: ūkinės veiklos objekto (įrenginio) pavadinimas, kuriam planuojama išduoti ar pakeisti leidimą, adresas, informacija apie

irenginyje planuojamą vykdyti veiklą; kur (nurodomas AAA adresas ir interneto svetainės adresas), kada (nurodomos valandos ir terminas, iki kada galima susipažinti su informacija) ir kaip galima susipažinti su gauta paraiška; institucijos, priimančios sprendimą dėl leidimo išdavimo ar pakeitimo, iš kurios galima gauti informaciją ir kuriai gali būti teikiamos pastabos ar klausimai, pavadinimas, kam, kaip ir iki kada teikti pasiūlymus, pastabas dėl paraiškos ir leidimo išdavimo arba pakeitimo; informacija apie konsultavimąsi su ES valstybe nare, kai toks konsultavimasis atliekamas; informacija apie galimą sprendimo pobūdį dėl leidimo išdavimo ar pakeitimo; duomenys apie taikomas visuomenės dalyvavimo ir konsultavimosi su ja priemones (kur skelbta informacija, kur bus galima susipažinti su pateiktais pasiūlymais ir išduotu leidimu).

6 straipsnio 7 dalis - visuomenės komentary, pastabų teikimas

Atrankos dėl PAV ir PAV procesai

134. Visuomenė turi teisę teikti pastabas, pasiūlymus viso atrankos dėl PAV ir PAV proceso metu. Pasiūlymai neturi būti motyvuoti.

Atrankos dėl PAV proceso metu suinteresuota visuomenė pastabas, pasiūlymus atsakingai institucijai gali teikti raštu, elektroniniu paštu.

PAV proceso metu suinteresuota visuomenė turi teisę raštu, elektroniniu paštu, žodžiu (visuomenės supažindinimo su PAV ataskaita metu) teikti pastabas, pasiūlymus, nuomonę, informaciją, analizę PAV dokumentų rengėjui, PAV subjektams ir atsakingai institucijai.

135. PAV dokumentų rengėjas per visą vertinimo procesą gautus visuomenės pasiūlymus registruoja nustatyta forma ir juos vertina, parengia argumentuotą pasiūlymų įvertinimą ir atsako motyvuotai raštu pasiūlymus pateikusiems suinteresuotos visuomenės atstovams. Argumentuotas visuomenės pasiūlymų įvertinimas yra sudėtinė PAV ataskaitos dalis, kuri viešai eksponuojama ir prieinama visuomenei susipažinti.

136. AAA iki programos patvirtinimo gautus suinteresuotos visuomenės pasiūlymus ir po programos patvirtinimo gautus suinteresuotos visuomenės pasiūlymus, kurie neįtraukti į programos rengimo metu atliktą suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimą, nes jie pateikti pasibaigus pasiūlymų teikimo terminui, juos raštu persiunčia PAV dokumentų rengėjui, apie tai informuodama suinteresuotos visuomenės atstovus. PAV dokumentų rengėjas visus gautus suinteresuotos visuomenės pasiūlymus, pateiktus pasibaigus pasiūlymų teikimo terminui, registruoja ir argumentuotai įvertina ataskaitos rengimo metu, o pasiūlymus pateikusiems suinteresuotos visuomenės atstovams atsako raštu, kad pasiūlymai bus įvertinti rengiant ataskaitą.

137. Pasiūlymus ir pastabas visuomenės atstovai gali išreikšti ir viešo PAV ataskaitos pristatymo metu.

138. Atsakingoji institucija, prieš priimdama sprendimą, nagrinėja PAV dokumentų rengėjo atliktą suinteresuotos visuomenės visų pasiūlymų argumentuotą įvertinimą, kviečiasi besikreipusius visuomenės atstovus ir kitus proceso dalyvius į pasitarimą apsvarstyti jų pateiktus pasiūlymus kartu su kitais PAV proceso dalyviais. Neatvykus į pasiūlymų svarstymą, jie su pasiūlymų svarstymo protokolu gali susipažinti AAA interneto svetainėje.

PVSV procesas

139. Visuomenė turi teisę teikti pastabas ir pasiūlymus viso PVSV proceso metu raštu, elektroniniu paštu, žodžiu viešo PVSV ataskaitos pristatymo susirinkimo metu.

TIPK leidimų išdavimas

140. Pasiūlymus ir pastabas dėl paraiškos ir leidimo išdavimo ar pakeitimo suinteresuotoji visuomenė turi teisę teikti AAA nuo pranešimo paskelbimo apie paraiškos gavimą dienos. Nustatomas ne trumpesnis nei 15 darbo dienų terminas pastaboms pateikti. Gautos pastabos registruojamos, skelbiamos viešai, vertinamos. Apie vertinimo rezultatus pastabas pateikę visuomenės atstovai informuojami raštu.

6 straipsnio 8 dalis - pareiga atsižvelgti į visuomenės pastabas priimant sprendimą

Atrankos dėl PAV ir PAV procesas

141. AAA atsižvelgia į gautus suinteresuotos visuomenės pasiūlymus: 1) prieš priimdama atrankos dėl PAV išvadą; 2) prieš tvirtindama PAV programą; 3) nagrinėdama PAV ataskaitą; 4) prieš priimdama sprendimą atsižvelgti į suinteresuotos visuomenės

pasiūlymus.

142. Tais atvejais, kai atsakinga institucija yra gavusi suinteresuotos visuomenės pasiūlymus, prieš priimdama sprendimą, šiuos pasiūlymus apsversto su suinteresuotos visuomenės atstovais.

PVSV procesas

143. Ataskaitos rengėjas turi parengti argumentuoto visuomenės pasiūlymų įvertinimo dokumentą (jame nurodydamas visuomenės pasiūlymo gavimo datą, asmens, pateikusio pasiūlymą, vardą, pavardę (juridinio asmens pavadinimą) ir adresą, visuomenės pasiūlymą ir aplinkybes, įrodymus, kuriais pagrindžiamas pasiūlymas, visuomenės pasiūlymo argumentuotą įvertinimą, kuriame nurodoma, ar jis pagrįstas ar ne) ir ne vėliau kaip per 30 darbo dienų nuo jų gavimo raštu informuoti pasiūlymus pateikusius visuomenės atstovus, kaip įvertinti jų pasiūlymai.

144. Ataskaitos rengėjas atsižvelgdamas į visuomenės pasiūlymus, kurie argumentuoto visuomenės pasiūlymų įvertinimo dokumente buvo įvertinti kaip pagrįsti, pataiso ataskaitą.

145. Visi dokumentai, susiję su visuomenės informavimu (paskelbimo visuomenės informavimo priemonėse, registruotų laiškų išsiuntimą patvirtinančių dokumentų kopijos, duomenys apie ataskaitos viešą ekspoziciją, viešo visuomenės supažindinimo su ataskaita susirinkimo protokolas, visuomenės pasiūlymų kopijos, atsakymai į visuomenės pasiūlymus, visuomenės pasiūlymų įvertinimo dokumentas), pridedami kaip ataskaitos priedai ir yra nagrinėjami NVSC.

TIPK leidimų išdavimas

146. TIPK taisyklėse įtvirtinta, kad AAA turi užregistruoti gautas visuomenės pastabas ir pasiūlymus, juos išnagrinėti, įvertinti prieš priimdama sprendimą dėl paraiškos priėmimo ar nepriėmimo. Apie suinteresuotos visuomenės pastabų ir pasiūlymų nagrinėjimo rezultatus AAA raštu informuoja pasiūlymus pateikusius suinteresuotos visuomenės atstovus ir veiklos vykdytoją (prieš priimdama sprendimą leidimą išduoti/pakeisti ar neišduoti/nepakeisti).

6 straipsnio 9 dalis - visuomenės informavimas apie priimtą sprendimą

Atrankos dėl PAV ir PAV procesai

147. Atsakinga institucija priimtas atrankos išvadas ir, kai taikoma, papildytą atrankos informaciją, skelbia savo tinklalapyje. 147. Atsakinga institucija per 3 darbo dienas po sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai priėmimo, jį turi paskelbti savo interneto tinklalapyje.

PVSV procesas

148. NVSC savo interneto svetainėje skelbia pranešimą apie priimtą sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių.

TIPK leidimų išdavimas

149. AAA skelbia savo interneto svetainėje sprendimus dėl leidimų išdavimo, pakeitimo, galiojimo panaikinimo.

6 straipsnio 10 dalis - užtikrinama, kad persvarstymo, atnaujinimo procedūrų metu taikomos šios taisyklės

150. Nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinta, kad iš naujo svarstant tam tikros veiklos įgyvendinimo sąlygas yra taikomi Konvencijos 6 straipsnio reikalavimai.

6 straipsnio 11 dalis

151. Informacija apie Konvencijos įgyvendinimą GMO srityje pateikiama prie 6 bis straipsnio ir priedo Nr. I bis įgyvendinimo.

XVI. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 6 straipsnį

Ivardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią iš 6 straipsnio dalių.

Atsakymas:

152. NVO „SOS Šilutės medžiai“, kurios pagrindiniai veiklos tikslai – aplinkos apsaugos, kultūros vertybių apsauga, nurodė, kad susidūrė su Orhuso konvencijos garantuojamų teisių ribojimais Želdinių įstatymo taikymo apimtyje. Išreiškė susirūpinimą dėl vietos savivaldos institucijų abejingumo, neveiklumo. Asociacija įvardijo ne vieną projektą (gatvės rekonstravimo, kraštovaizdžio tvarkymo) kuriame siekė dalyvauti, bet buvo apribota asociacijos teisės dalyvauti pradiniam sprendimų priėmimo etape, teisė gauti informaciją, susijusią sprendimų priėmimo procesu; vietos valdžios institucija nepagrįstai atmetė asociacijos teiktas pastabas, kai kurių pasiūlymų nevertino ar atmetė be jokių argumentų.

Visuomenės, NVO atstovai reiškia susirūpinimą, kad visuomenės įtraukimas į sprendimų priėmimo procesą yra formalus. Yra tekę susidurti su atvejais, kuomet informacija apie projektus pateikiama paininga forma, projektų pristatymai rengiami gyventojams nepatogiu laiku, apie projektų pristatymą visuomenė informuojama netinkamai ir ne laiku. Dėl šių priežasčių visuomenė neturi galimybės sudalyvauti viešuose svarstymuose. Visuomenės atstovų manymu, valstybės kontrolė šioje srityje neveiksminga.

153. Lietuvos visuomenė susiduria su 6 straipsnyje įtvirtintų teisių apribojimu tarpvalstybiniame kontekste. Astrave (Baltarusija), vos už 50 km nuo didžiausio Lietuvos miesto sostinės Vilniaus, statoma atominė elektrinė. Didžiausią rūpestį šis projektas kelia dėl to, kad: visuomenė nebuvo ir nėra tinkamai informuojama apie procesus, susijusius su statybų aikštelės parinkimu Astravo atominės elektrinės projektui, šio objekto vystymu, visuomenė negauna išsamių paaiškinimų keliamais klausimais, nerimą kelia šio projekto atitiktis tarptautinių teisės aktų reikalavimams, ypatingai branduolinės saugos srityje, susiduriama su vertimo problemomis. Atsižvelgdama į tai, kad tarpvalstybinių derybų keliu kilusių problemų išspręsti nepavyko, Lietuva 2015-03-25 kreipėsi į Orhuso konvencijos Atitikties komitetą su skundu dėl Baltarusijos veiksmų atitikties Orhuso konvencijos 3 straipsnio 9 dalies, 6 straipsnio 2-4, 6, 8 dalių nuostatomis vystant Astravo atominės elektrinės projektą.

154. Astravo AE ir galimybę efektyviai dalyvauti priimant sprendimus yra ilgai laikės, tęstinės ir patvirtintos tarptautinių ekspertų bei atitinkamų konvencijų šalių sprendimais. 2018 m. liepos mėn. Europos branduolinės saugos reguliatorių grupė (ENSREG) pavišino Baltarusijos AE streso testų peržiūros ataskaitą, kurioje konstatuojami saugos trūkumai ir pateiktos rekomendacijos jiems pašalinti. Nepaisant Lietuvos ir Europos Komisijos raginimų, streso testų proceso metu nustatytų saugos trūkumų šalinimo plano parengimas ir pavišinimas Baltarusijai užtruko daugiau nei metus. Lietuva kelia klausimus dėl šio plano tarptautinės peržiūros ir plane nurodytų priemonių savalaikio įgyvendinimo. 2019 m. vasario mėn. vykęs Espo konvencija neeilinis šalių susitikimas konstatavo, kad Baltarusija pažeidė Espo konvencijos 4 straipsnio 1 dalį (netinkamas poveikio aplinkai vertinimo dokumentacijos parengimas, netinkamas aikštelių alternatyvų vertinimas), 5 straipsnio a dalį (netinkamos konsultacijos su poveikį patiriančiomis šalimis) ir 6 straipsnio 1 dalį (netinkamas galutinis sprendimas), nepagrįsdama pasirinktos aikštelės pasirinkimo priimant galutinį sprendimą. Šių pažeidimų konstatavimas turinio prasme itin glaudžiai susijęs su Orhuso konvencijos Atitikties komiteto nagrinėjamu Lietuvos skundu dėl Lietuvos visuomenės Orhuso konvencijoje įtvirtintų teisių pažeidimo planuojant ir įgyvendinant Astravo AE projektą.

XVII. Kita informacija, susijusi su 6 straipsnio nuostatų taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 6 straipsnio nuostatų (visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos) taikymu, pavyzdžiui, ar kaupiama statistika, susijusi su visuomenės dalyvavimu priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos, taip pat su atsakymu taikyti šio straipsnio nuostatas nacionalinės gynybos tikslais?

Atsakymas:

155. 2019 m. pab. į lietuvių kalbą išverstos Maastrichto rekomendacijos. Rekomendacijų

tekstas anglų ir lietuvių kalbomis skelbiamas AM tinklalapyje. Informaciją apie išverstas rekomendacijas ir kvietimas jomis vadovautis išsiųstas suinteresuotoms valstybės institucijoms.

XVIII. Su 6 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

156.
AM - am.lrv.lt
AAA - gamta.lt
LGT – lgt.lt
SAM – sam.lrv.lt
NVSC- nvsc.lrv.lt

XIX. Praktinės ir (arba) kitos nuostatos, užtikrinančios visuomenės dalyvavimą planų ir programų, susijusių su aplinka, rengime pagal 7 straipsnį

Išvardinkite atitinkamas praktines ir (arba) kitokias nuostatas, užtikrinančias visuomenės dalyvavimą planų ir programų, susijusių su aplinka, rengime pagal 7 straipsnį. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio sąvokų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje.

Atsakymas:

157. Visuomenės dalyvavimo planų ir programų, susijusių su aplinka, rengime pagrindai įtvirtinti Aplinkos apsaugos įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme. Šiuos įstatymus įgyvendinantys teisės aktai, įtvirtinantys visuomenės dalyvavimo nuostatas:

(a) Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose ir vertinimo subjektų, Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų užsienio valstybių informavimo tvarkos aprašas;

(b) Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatai;

(c) Visuomenės informavimo ir dalyvavimo rengiant planus ir programas, skirtas klimato kaitos valdymui, aplinkos oro ir vandens apsaugai bei atliekų tvarkymui tvarkos aprašas, patvirtintas 2005-07-26 aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-381.

158. Pagal Aplinkos apsaugos įstatymą „planai ir programos“ suprantami kaip nacionalinio, regioninio ar vietinio lygmens planavimo dokumentai (veiksmų planai ir programos, plėtros planai (programavimo dokumentai), ūkio šakų vystymo planai ir programos, strategijos, koncepcijos, teritorijų planavimo dokumentai ir kt., įskaitant planus bei programas, prie kurių finansavimo prisideda Europos Sąjunga), kurie rengiami, tvirtinami ir (arba) priimami pagal galiojančius teisės aktus ar pagal kompetenciją įgyvendinant viešąjį administravimą ir kurių įgyvendinimo pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, įskaitant tokių planų ir programų visišką ar dalinius pakeitimus.

159. Planų ir programų SPAV tvarkos aprašas nenumato detalios visuomenės informavimo ir dalyvavimo tvarkos, o nukreipia į įgyvendinančius teisės aktus. Nustatyta skirtinga visuomenės informavimo ir dalyvavimo tvarka tais atvejais, kai derinami teritorijų planavimo dokumentai ir ne teritorijų planavimo dokumentai.

160. Pagal Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose ir vertinimo subjektų, Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų užsienio valstybių informavimo tvarkos aprašą, plano ar programos (ne teritorijų planavimo dokumentų) projekto ir vertinimo viešinimo procedūros susideda iš:

(a) pranešimo visuomenei apie organizatoriaus sprendimą atlikti arba neatlikti plano ar programos vertinimą;

(b) viešo supažindinimo su plano ar programos vertinimo ataskaita ir plano ar programos projektu;

(c) viešinimo procedūros atliekant tarpvalstybines konsultacijas;

(d) informavimo apie patvirtintą planą ar programą.

161. Remiantis nustatytomis procedūromis, planų ir programų rengimo organizatorius, pasikonsultavęs su vertinimo subjektais, per 10 darbo dienų skelbia (interneto svetainėje ir spaudoje) informaciją apie tai, ar bus vykdomas SPAV ar ne. Tais atvejais, kai SPAV neatliekamas, organizatorius tokį sprendimą turi pagrįsti.

162. Kai SPAV atliekamas, ne vėliau kaip likus 20 darbo dienų iki viešo susirinkimo, organizatorius interneto svetainėje ir spaudoje skelbia informaciją apie: kur, kada ir iki kada galima susipažinti su plano ar programos projektu ir vertinimo ataskaita (nurodomas adresas ir laikas, susipažinimui turi būti skiriama ne mažiau kaip 20 darbo dienų); kur organizatoriaus interneto svetainėje paskelbtas plano ar programos projektas ir vertinimo ataskaita (nurodoma paskelbimo nuoroda ar rubrika); kam, iki kada, koku adresu ir koku būdu (pvz., raštu, elektroniniu paštu) galima teikti pasiūlymus dėl plano ar programos

projekto ir vertinimo ataskaitos; kada plano ar programos rengimą organizavusioje institucijoje (ar kitoje skelbime nurodytoje vietoje) įvyks viešas susirinkimas, kurio metu bus viešai supažindinta su vertinimo ataskaita ir plano ar programos projektu.

163. Per nustatytą ne trumpesnę nei 20 darbo dienų laikotarpį visuomenė gali teikti pastabas ir pasiūlymus rengiamo plano ar programos projektui, vertinimo ataskaitai.

164. Organizatorius gautus visuomenės pasiūlymus įvertina, viešo susirinkimo metu informuoja, kaip buvo atsižvelgta į iki susirinkimo gautas pastabas. Per 10 darbo dienų po viešo susirinkimo raštu atsako pasiūlymus teikusiems asmenims, kaip įvertinti jų pasiūlymai.

165. Konsultacijų su visuomene dokumentai (visuomenės pasiūlymų įvertinimo pažymos, viešo supažindinimo protokolas, dalyvių sąrašas, informacija apie skelbimus) yra sudėtinė SPAV ataskaitos dalis.

166. Rengiant teritorijų planavimo dokumentus ir atliekant jų vertinimą, visuomenė informuojama ir dalyvauja šiame procese Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatuose nustatyta tvarka. Teritorijų planavimo dokumentų rengimo viešinimą sudaro šios procedūros:

(a) informacijos teikimas visuomenei apie teritorijų planavimo pradžią ir planavimo tikslus, planavimo darbų programą, kurioje nurodoma, ar bus atliekamas SPAV; jeigu toks vertinimas neatliekamas, nurodomi SPAV neatlikimo motyvai;

(b) susipažinimas su parengtais teritorijų planavimo dokumentais ir jų vertinimo ataskaitomis;

(c) konsultavimasis su kompetentingomis suinteresuotomis organizacijomis ar suinteresuota visuomene;

(d) pasiūlymų teikimas ir nagrinėjimas;

(e) teritorijų planavimo dokumentų viešas svarstymas.

167. 2018-11-07 LRV priimti Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus teritorijų planavimo nuostatų pakeitimai. Papildomi reikalavimai įvesti rengiant teritorijų planavimo dokumentus supaprastinta viešinimo procedūrų tvarka.

168. 2018 m. AM iniciatyva pradėtos rengti visuomenės įtraukimo miestų planavimo procesus rekomendacijos, siekiant stiprinti savivaldybių, vystytojų ir kitų asmenų atsakomybę dėl visuomenės įtraukimo į miestų vystymo procesus – teritorijų planavime, statinių projektavime, viešųjų erdvių projektavime, organizuojant architektūrinius konkursus. Rekomendacijos rengiamos atsižvelgiant į Mastrichto rekomendacijas (angl., *Maastricht Recommendations on Promoting Effective Public Participation in Decision-making in Environmental Matters*) ir užsienio šalių gerąją praktiką.

169. Remiantis Visuomenės informavimo ir dalyvavimo rengiant planus ir programas, skirtas klimato kaitos valdymui, aplinkos oro ir vandens apsaugai bei atliekų tvarkymui tvarkos aprašu, visuomenei turi būti suteikta galimybė susipažinti su planais ir programomis per ne trumpesnę nei 20 darbo dienų laikotarpį po informacijos apie rengiamą, keičiamą ar atnaujinamą planą ar programą paskelbimo dienos. Per šį laikotarpį visuomenė turi teisę teikti pastabas, pasiūlymus, kurie registruojami nustatytos formos žurnale. Į atmetus pasiūlymus motyvuotai atsakoma per 10 darbo dienų nuo pasiūlymų teikimui nustatyto termino pabaigos. Apie patvirtintą planą, programą visuomenei pranešama per 10 darbo dienų. Kartu pateikiami motyvai, kuriais buvo remtasi priimant sprendimus rengiant, keičiant ar atnaujinant nurodytus planus ir programas, taip pat statistinė informacija apie visuomenės dalyvavimą (kiek fizinių, juridinių asmenų teikė pasiūlymus, į kelis iš jų buvo atsižvelgta ar neatsižvelgta).

XX. Visuomenės galimybės dalyvauti politikos, susijusios su aplinka, formavime pagal 7 straipsnį

Paaiškinkite, kokios suteiktos galimybės visuomenei dalyvauti su aplinka susijusios politikos formavime pagal 7 straipsnį.

Atsakymas:

170. Visuomenės teisė dalyvauti politikos, susijusios su aplinka, formavime užtikrinama suteikiant galimybes visuomenės atstovams dalyvauti įvairių komitetų, komisijų, darbo grupių, kuriose sprendžiami su politika aplinkos srityje susiję klausimai, veikloje.

171. Pavyzdžiui, vadovaujantis Mėgėjų žvejybos įstatymu, steigiama Mėgėjų žvejybos taryba, kuri aplinkos ir žemės ūkio ministrams teikia pasiūlymus mėgėjų žvejybos klausimais. Į šios tarybos sudėtį įeina žvejų mėgėjų asociacijų atstovai, taip pat mėgėjų žvejybos srities visuomenės informavimo priemonių atstovai. Vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymu visuomenė gali siūlyti steigti naujas saugomas teritorijas ar koreguoti jų ribas.

172. Šios teisės realizavimą taip pat užtikrina visuomenės dalyvavimas teisėkūros procese (žiūrėti informaciją apie 8 straipsnio įgyvendinimą).

173. 2019-08-13 aplinkos ministras įsakymu Nr. D1-458 patvirtino Lietuvos urbanistinės politikos pagrindinių kryptių ir jų įgyvendinimo rekomendacijas (toliau – LUP). LUP rekomendacijose išdėstytos keturios urbanistinės politikos kryptys, viena iš jų visuomenės ir bendruomenių gyvybingumas, socialiniai ir kultūriniai aspektai. Siekiama, kad šios urbanistinės politikos įgyvendinime dalyvaujančios interesų grupės prisiimtų atsakomybę dėl LUP kryptių įgyvendinimo – stebėtų aplinkoje vykstančius pokyčius ir siektų stiprinti darnų teritorijų vystymą, siektų bendradarbiavimo, dalintųsi gerąją praktika ir patirtimi, prisidėtų prie informacijos ir žinių sklaidos. Bendradarbiavimas su skirtingomis interesų grupėmis ir visuomene pabrėžiamas kaip vienas iš pagrindinių aspektų siekiant įgyvendinti darnų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų vystymą.

XXI. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 7 straipsnį

Ivardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 7 straipsnį.

Atsakymas:

174. Visuomenės aktyvumas dėl rengiamų miesto teritorijų planavimo, vystymo projektų didėja, tačiau išvelgiamas per lėtas savivaldybių įsitraukimas. Savivaldybės siekia vadovautis tik oficialiais teisės aktais, kuriuose nustatyti minimalūs visuomenės įtraukimo reikalavimai. Tam tikrais atvejais šie reikalavimai neišpildo visuomenės lūkesčių, o savivaldybės siekia neišplėsti visuomenės įtraukimo proceso dėl finansinių, žmogiškųjų išteklių ir žinių stokos.

175. Planų ir programų rengimo metu žiniasklaida ne visada pateikia visuomenei tikslia, išsamią informaciją apie planų ar programų projektuose siūlomas aplinkos gerinimo priemones, dėl ko, tam tikrais atvejais, kyla visuomenės nepasitenkinimas formuojama politika.

XXII. Kita informacija, susijusi su 7 straipsnio nuostatų taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 7 straipsnio nuostatų taikymu.

Atsakymas:

176. Rengiant nacionalinio lygmens planus ir programas, praktikoje taikomos viešosios konsultacijos, kurių metu pristatomi numatyti veiksmai aplinkos būklei gerinti. Pvz., 2018 m., prieš pakartotinai viešinant ir teikiant derinti suinteresuotoms institucijoms Nacionalinį oro taršos valdymo plano projektą, organizuotas viešasis seminaras (kvietimas platintas internetu) šiuo projektu siūlytoms priemonėms pristatyti ir argumentuoti jų poreikį sveikatos požiūriu.

177. Rengiant Nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą (toliau – NEKS) buvo vykdomos dvi viešosios konsultacijos. Nuo 2018 m. kovo 13 d. iki 2019 m. gegužės 15 d. visuomenė buvo kviečiama teikti pasiūlymus dėl NEKS priemonių ir jo turinio juodraštinio varianto (konsultacijos buvo paskelbtos per specialiai tam skirtą nacionalinę konsultacijų platformą E.pilietis). Pasibaigus konsultacijoms su visuomene ir įgyvendinant Europos Komisijos rekomendacijas, buvo koreguojamas NEKS projektas, kuris 2019 m. lapkričio 13 d. antrą kartą pateiktas viešoms konsultacijoms per nacionalinę konsultacijų platformą E.pilietis ir pristatytas per įvairius klimato kaitos savaitės renginius, vykusius lapkričio 22–29 d. Konsultacijos su visuomene baigėsi 2019 m. gruodžio 4 d. Vykdamas klimato kaitos savaitės renginius, buvo pakviestos mokslo, konsultavimo ir NVO bei kitos organizacijos dalyvauti viešojo plano projekto priemonių aptarimo diskusijoje, skirtoje žemės ūkio iššūkiams ir galimybėms įgyvendinant klimato tikslus aptarti. Taip pat priemonės buvo pristatytos Nacionaliniame klimato kaitos komitete, į kurį įtraukti socialiniai partneriai.

XXIII. Su 7 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

178.
AM - am.lrv.lt
TAIS - 3.lrs.lt/pls/inter/www_tv_2.show?id=9598,1,94
LGT – lgt.lt

XXIV. Pastangos skatinant visuomenės dalyvavimą vykdomojo pobūdžio ir bendrojo pobūdžio norminių teisės aktų, galinčių turėti reikšmingą poveikį aplinkai, rengimo procese pagal 8 straipsnį

Aprašykite, kokių veiksmų imtasi siekiant paskatinti efektyvų visuomenės dalyvavimą vykdomojo ir bendrojo pobūdžio norminių teisės aktų (teisiškai privalomų), galinčių turėti reikšmingą poveikį aplinkai, rengimo procese pagal 8 straipsnį. Aprašykite 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje.

Atsakymas:

179. Lietuvoje visuomenei garantuojama teisė dalyvauti teisėkūros procese. Specialios nuostatos, susiję su visuomenės dalyvavimu priimant su aplinka susijusius teisės aktus, nenumatytos.

180. Pagal Teisėkūros pagrindų įstatymą, priimtą 2014 m., teisėkūra – procesas, apimantis teisėkūros iniciatyvų pareiškimą, teisės aktų projektų rengimą, teisės aktų priėmimą, pasirašymą ir skelbimą. Teisėkūroje Lietuvoje, be kita ko, vadovaujamosi atvirumo ir skaidrumo principu, reiškiančiu, kad teisėkūra turi būti vieša, su bendraisiais interesais susiję teisėkūros sprendimai negali būti priimami visuomenei nežinant ir neturint galimybių dalyvauti, valstybės politikos tikslai, teisinio reguliavimo poreikis ir teisėkūroje dalyvaujantys subjektai turi būti žinomi, visuomenei ir interesų grupėms sudarytos sąlygos teikti pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo visose teisėkūros stadijose, taip pat turi būti žinomi teisės aktų projektų rengimą inicijavę, teisės aktų projektus parengę, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą atlikę subjektai ir teisinio reguliavimo stebėseną atliekantys subjektai. Konsultavimosi su visuomene tikslas – užtikrinti teisėkūros atvirumą, skaidrumą, sužinoti visuomenės nuomonę apie teisinio reguliavimo problemas ir jų sprendimo būdus, sudaryti visuomenei galimybę daryti įtaką teisės akto projekto turiniui, geriau įvertinti numatomo teisinio reguliavimo teigiamas ir neigiamas pasekmes, jo įgyvendinimo sąnaudas, teikti pasiūlymus dėl TAIS paskelbtų teisėkūros iniciatyvų ir teisės aktų projektų, taip pat dėl teisinio reguliavimo, kurio stebėseną atliekama. Teisėkūros pagrindų įstatymas numato, kad su visuomene turi būti konsultuojamasi laiku ir dėl esminių

klausimų (konsultavimosi efektyvumas), taip pat tiek, kiek yra būtina (konsultavimosi proporcingumas).

181. Pareiga konsultuotis su visuomene iš esmės realizuojama pateikiant teisės aktų projektus TAIS, kur suinteresuoti asmenys gali teikti savo pastabas ir pasiūlymus. Gautus pasiūlymus, kurie pateikti ne TAIS, teisės aktų projektus rengiantys subjektai taip pat turi perkelti ir paskelbti TAIS. Teisės akto projektą rengiantis subjektas įvertina visus pateiktus pasiūlymus.

182. Piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos teisę ir jos įgyvendinimo tvarką reglamentuoja Piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos įstatymas.

183. Lietuvos Respublikos Konstitucijos laiduojamos peticijos teisės įgyvendinimo tvarką nustato Peticijų įstatymas. Pagal jį, realizuodamas peticijos teisę asmuo šio įstatymo nustatyta tvarka gali kreiptis į Seimą, Vyriausybę ar savivaldybės institucijas – savivaldybės tarybą bei savivaldybės administracijos direktorių. Pareiškėju laikomas ne jaunesnis kaip 16 metų Lietuvos Respublikos pilietis ar užsienietis, nuolat gyvenantis Lietuvos Respublikoje, arba jų grupė, šio įstatymo nustatyta tvarka parašę ir pateikę kreipimąsi (peticiją).

XXV. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 8 straipsnį

Įvardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 8 straipsnį.

Atsakymas:

184. Mažas visuomenės aktyvumas teisėkūros procese, pavėluotas pastabų teikimas. Bendrų teisinių žinių, teisėkūros žinių stoka, visuomenės sąmoningumo ir pilietiškumo teisėkūros sityje stoka, vangumas.

XXVI. Kita informacija, susijusi su 8 straipsnio nuostatų taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 8 straipsnio nuostatų taikymu.

Atsakymas:

-

XXVII. Su 8 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

185.

TAIS - http://www3.lrs.lt/pls/inter/www_tv_2.show?id=9598,1,94

XXVIII. Teisinės, reguliavimo ir kitos priemonės, įgyvendinančios 9 straipsnio nuostatas (teisė kreiptis į teismus aplinkos klausimais)

Išvardinkite teises, reguliavimo ir kitas priemones, įgyvendinančias 9 straipsnio nuostatas, garantuojančias visuomenės teisę kreiptis į teismus aplinkos klausimais.

Paašškinkite, kaip įgyvendinama kiekviena iš 9 straipsnio dalių. Aprašykite su šio straipsnio nuostatomis susijusių 2 straipsnio apibrėžimų perkėlimą ir nediskriminavimo reikalavimą, įvardintą 3 straipsnio 9 dalyje. Konkrečiai aprašykite:

- (a) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad **(1 dalis)**:
  - (i) kiekvienas asmuo turėtų teisę kreiptis dėl priimto sprendimo pakartotinio nagrinėjimo teisme arba kitoje nepriklausomoje ir nešališkoje institucijoje, jei asmuo galvoja, kad jo prašymas suteikti informaciją pagal 4 straipsnį nebuvo nagrinėtas;
  - (ii) tais atvejais, kai numatoma tokį sprendimą iš naujo svarstyti teisme, asmuo taip pat turėtų teisę įstatymų nustatyta tvarka pasinaudoti skubia, nemokama ar nebrangia pakartotinio nagrinėjimo procedūra, kurią atlieka valstybės institucija arba kita nepriklausoma ir nešališka ne teismo institucija;
  - (iii) galutiniai sprendimai, priimti pagal šios dalies nuostatas, yra privalomi atitinkama informacija disponuojančiai valstybės institucijai, o priežastys yra nurodomos raštu tais atvejais, kai prašymas suteikti informaciją yra atmetamas;
- (b) priemonės, kurių, vadovaujantis nacionaliniais įstatymais, imamasi norint užtikrinti, kad suinteresuoti visuomenės atstovai, atitinkantys 2 dalyje nurodytus kriterijus, turėtų teisę kreiptis dėl priimtų sprendimų pakartotinio nagrinėjimo teisme ir (arba) kitoje nepriklausomoje ir nešališkoje įstatymų nustatyta tvarka įsteigtoje institucijoje, siekiant teisiniu ar procesiniu požiūriu užginčyti bet kokio sprendimo teisėtumą, veiksmus arba neveikimą, nepažeidžiant 6 straipsnio nuostatų **(2 dalis)**;
- (c) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad visuomenės atstovai, atitinkantys nacionaliniuose įstatymuose numatytus kriterijus, jeigu tokie yra, galėtų administracine arba teismo tvarka kreiptis dėl privačių asmenų arba valstybės institucijų, pažeidžiančių nacionalinių įstatymų nuostatas, susijusias su aplinkosauga, veiksmų arba neveikimo užginčijimo **(3 dalis)**.
- (d) priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad **(4 dalis)**:
  - (i) būtų užtikrintos atitinkamos ir veiksmingos teisinės gynybos priemonės pagal 1, 2, ir 3 dalyse nurodytas procedūras;
  - (ii) tokios procedūros atitinka kitus šios dalies reikalavimus;
- (e) **5 dalyje** nurodytas priemonės, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad visuomenei teikiama informacija apie teisę į administracinę ir teisinę peržiūros procedūrą.

Atsakymas:

186. Lietuvoje teisės kreiptis į teismus pagrindai numatyti bendruosiuose ir specialiuosiuose teisės aktuose. Procesiniai teisės realizavimo aspektai reglamentuojami bendraisiais administracinio, civilinio, baudžiamojo proceso teisės aktais. Su aplinka susiję ginčai nagrinėjami bendra tvarka (nėra specialaus reguliavimo ar institucijų, nagrinėjančių tik su aplinka susijusius ginčus).

187. Pagrindiniai bendrieji teisės aktai, užtikrinantys asmens teisę į sprendimo administracinę, teisminę peržiūrą:

- (a) Viešojo administravimo įstatymas;
- (b) Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas;

- (c) Aplinkos apsaugos įstatymas;
  - (d) Seimo kontrolierių įstatymas;
  - (e) Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymas;
  - (f) Civilinis kodeksas (CK);(g) Prokuratūros įstatymas;
  - (h) Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymas.
- Procesiniai bylų teismuose nagrinėjimo aspektai reglamentuoti:
- (i) Administracinių bylų teisenos įstatyme (ABTĮ);
  - (j) Civilinio proceso kodekse (CPK);
  - (k) Baudžiamojo proceso kodekse (BPK).

188. 2019 m. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta kiekvieno asmens teisė kreiptis į Konstitucinį Teismą jeigu Konstitucijoje nurodytų teisės aktų pagrindu priimtu sprendimu pažeistos asmens konstitucinės teisės ar laisvės ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones.

189. Nacionaliniuose teismuose nagrinėjamus ginčus galime skirstyti pagal ginamų interesų pobūdį. Teismai nagrinėja ginčus, kuriuose ginamas privatus interesas (asmuo turi pagrįsti jo subjektinės teisės pažeidimą) ir viešasis interesas. Aplinkos srityje asmenys turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka ginti pažeistas subjektyvias teises (pvz. teisę gauti informaciją apie aplinką) taip pat viešąjį interesą, kai tai įtvirtinta reglamentuojančiuose teisės aktuose.

190. ABTĮ 5 straipsnyje, CPK 5 straipsnyje įtvirtinta, kad kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

191. ABTĮ 55 straipsnyje numatyta, kad įstatymų nustatytais atvejais prokuroras, viešojo administravimo subjektai, organizacijos ar fiziniai asmenys gali kreiptis į teismą su pareiškimu, kad būtų apgintas viešasis interesas arba apgintos valstybės, savivaldybės ir asmenų teisės bei įstatymų saugomi interesai. CPK 49 straipsnyje įtvirtinta prokuroro ir, įstatymų nustatytais atvejais, valstybės ir savivaldybių institucijų ir kitų asmenų teisė kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo.

192. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje laikomasi nuoseklios pozicijos, kad viešasis interesas, taikant ABTĮ, turėtų būti suvokiamas kaip tai, kas objektyviai yra reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai, o įstatyme numatytų subjektų teisė ginti viešąjį interesą administracinių bylų teisenoje apibrėžiama kaip teisė nustatytais atvejais kreiptis į administracinį teismą ginant tai, kas objektyviai yra reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai.

193. Ginamas viešasis interesas aplinkos srityje vertintinas individualiai kiekvienoje byloje. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ginamu viešuoju interesu yra pripažinęs „racionalų teritorijų panaudojimą specifiniu būdu“ (teritorijų planavimo srityje), taip pat poreikį išsaugoti konkretaus regiono „kraštovaizdį, gamtos bei istorijos ir kultūros vertybes“, „teisės į sveiką ir švarią aplinką užtikrinimas“ ir pan.

194. Teismas yra patvirtinęs, kad Orhuso konvencija suteikia teisę visuomeninėms organizacijoms ginti viešąjį interesą aplinkosaugos srityje.

9 straipsnio 1 dalis - priemonės, užtikrinančios asmens teisę kreiptis į teismą ar kitą nešališką instituciją dėl prašymo suteikti informaciją apie aplinką pagrindu gauto atsakymo peržiūros

195. Visais atvejais, kai asmuo mano, kad į jo prašymą suteikti informaciją apie aplinką nebuvo atsakyta, atsakyta netinkamai ar atsisakyta suteikti prašomą informaciją, jis gali ginti savo pažeistas teises ir kreiptis į administracinių ginčų komisiją, teismą, taip pat Seimo kontrolierių įstaigą, jei įtariama, kad valdžios atstovai netinkamai vykdo savo pareigas.

196. Administracinių ginčų komisija ikiteismine tvarka nagrinėja asmenų skundus dėl viešojo administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų ar veiksmų (neveikimo). Toks ginčo nagrinėjamas yra operatyvesnis, pigesnis, mažiau formalizuotas, lyginant su teisiniu procesu.

197. Seimo kontrolierių įstatyme įtvirtinta asmenų teisė kreiptis į Seimo kontrolierių su skundu dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.

198. Asmuo manydamas, kad jo prašymas suteikti informaciją apie aplinką buvo

neatsakytas, atsakytas netinkamai dėl konkretaus pareigūno veiksmų ar neveikimo, kuris nepagrįstas galiojančiais teisės aktais, taip pat gali kreiptis į šio pareigūno vadovą su prašymu įvertinti pareigūno elgesį ir, prireikus, taikyti tarnybinę atsakomybę.

9 straipsnio 2 dalis - *suinteresuotos visuomenės teisė skųsti priimtą institucijos sprendimą, veiksmus ir neveikimą pagal 6 straipsnį*

199. „Suinteresuotos visuomenės“, galinčios pasinaudoti 9 straipsnio 2 dalies teikiamomis garantijomis, sąvoka apibrėžta specialiuosiuose teisės aktuose, pvz. PAV įstatyme (žr. informaciją dėl 6 straipsnio įgyvendinimo). Pagal nacionalinius teisės aktus įsteigtos ir aplinkos srityje veikiančios NVO laikomos suinteresuota visuomene. 2013-01-16 nutartimi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas civilinėje byloje Nr. 3K-3-112/2013 patvirtino, jog asociacijos, kurios yra įsteigtos teisės aktų nustatyta tvarka ir veikia aplinkosaugos srityje, laikomos suinteresuotomis.

200. Planuojamos ūkinės veiklos PAV procese priimti institucijų sprendimai, neveikimas, gali būti skundžiami bendrųjų viešąjį administravimą reglamentuojančių nuostatų pagrindu. PAV įstatyme papildomai įtvirtinta visuomenės, suinteresuotos visuomenės teisė kreiptis į teismą.

201. 2020 m. parengtas ABTĮ 112 straipsnio 1 dalies pakeitimas, kuriuo numatoma teisė suinteresuotai visuomenei, kaip ji apibrėžta Aplinkos apsaugos įstatyme, kreiptis į administracinį teismą su prašymu ištirti, ar norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį teisės aktą.

9 straipsnio 3 dalis - *visuomenės nariai turi teisę ginčyti privačių asmenų, valdžios institucijų, pareigūnų veiksmus, neveikimą, kuriais pažeidžiami aplinkos apsaugą reglamentuojantys teisės aktai*

202. Pagal Aplinkos apsaugos įstatymą vienas ar daugiau fizinių ar juridinių asmenų, suinteresuota visuomenė turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka paduoti skundą (prašymą), reikalaujanti imtis atitinkamų veiksmų, kad būtų išvengta ar sumažinta žala aplinkai arba atkurta iki pradinės aplinkos būklės, ir reikalaujanti nubausti asmenis, kaltus dėl kenksmingo poveikio aplinkai, ir pareigūnus, kurių priimti sprendimai ar veiksmai (neveikimas) pažeidė piliečių, suinteresuotos visuomenės, kitų juridinių ir fizinių asmenų teises ar įstatymų saugomus interesus.

203. Suinteresuotos visuomenės teisė ginti viešąjį interesą aplinkos srityje įtvirtinta Aplinkos apsaugos įstatyme.

204. Tiek remiantis ABTĮ, tiek CPK, įstatymų nustatytais atvejais prokuroras, valstybės, savivaldybių institucijos, kiti asmenys turi teisę ginti viešąjį interesą. Visuomenė teisė ginti viešąjį interesą turi teisės aktų nustatytais atvejais. Net ir tada, kai ši teisė nėra suteikiama tiesiogiai, viešojo intereso gynimas gali būti realizuojamas kreipiantis į prokurorą, kuris turi plačias viešojo intereso gynimo galimybes (Prokuratūros įstatymas).

205. Tais atvejais, kai manoma, kad tam tikro konkretaus pareigūno veiksmais, neveikimu galėjo būti pažeisti teisės aktai, asmuo turi teisę kreiptis į šio pareigūno vadovą, prašyti ištirti jo elgesį ir taikyti tarnybinę atsakomybę nustačius pažeidimus.

9 straipsnio 4 dalis - *priemonės, užtikrinančios veiksmingą, greitą, nebrangų ginčų nagrinėjimo procesą*

206. Tais atvejais, kai asmens skundas, pranešimas nagrinėjamas administracine tvarka (vykdoma administracinė procedūra), asmeniui garantuojamas veiksmingas, nemokamas, jo skundo, pranešimo išnagrinėjimas:

(a) Viešojo administravimo įstatyme numatyta, kad administracinės procedūra negali trukti ilgiau nei 20 darbo dienų, nustatytais atvejais terminas gali būti pratęstas dar 10 darbo dienų. Šie terminai garantuoja greitą pateikto skundo, pranešimo išnagrinėjimą;

(b) administracinės procedūros pabaigoje priimamas sprendimas, kuris gali būti skundžiamas administracinių ginčų komisijai ar teismui.

207. Ginčų nagrinėjimas administracinių ginčų komisijoje:

(a) yra nemokamas;

(b) skundas turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo skundo priėmimo; motyvuotu sprendimu šis terminas gali būti pratęstas dar 10 darbo dienų;

(c) priimtas administracinių ginčų komisijos sprendimas ginčo šalims privalomas. Prireikus sprendimas gali būti vykdomas priverstinai CPK nustatyta tvarka. Administracinių ginčų

komisijos sprendimas taip pat gali būti skundžiamas teismui.

208. Ginčo nagrinėjimas teisme administracinio proceso tvarka yra mokamas. Pareiškėjas moka 30 eurų žyminį mokestį, išskyrus numatytas išimtis (ABTĮ 36-37 straipsniai). Pavyzdžiui, žyminiu mokesčiu skundas neapmokestinamas dėl viešojo administravimo subjektų vilkinimo atlikti veiksmus, prokurorų, viešojo administravimo subjektų, organizacijų ar fizinių asmenų kreipimusi įstatymų nustatytais atvejais dėl viešojo intereso arba valstybės, savivaldybės ir asmenų teisių bei įstatymų saugomų interesų gynimo. Administracinis teismas, atsižvelgdamas į turtinę fizinio asmens ar fizinių asmenų grupės padėtį, gali visiškai ar iš dalies atleisti juos nuo žyminio mokesčio mokėjimo. Teikiant apeliacinį skundą mokamas 15 eurų žyminis mokestis. Skundus paduodant teismui tik elektroninių ryšių priemonėmis, mokama 75 procentai už atitinkamą skundą mokėtinos žyminio mokesčio sumos. Papildomos išlaidos, kurias gali patirti pareiškėjas: užmokestis, už teisinės paslaugas, teismo priteistos kitos šalies patirtos bylinėjimosi išlaidos, teismo išlaidos. Proceso trukmė priklauso nuo ginčo sudėtingumo. Priimtas teismo sprendimas yra privalomas šalims, gali būti skundžiamas aukštesnės instancijos teismui.

209. Ginčo nagrinėjimas teisme civilinio proceso tvarka yra mokamas. Ieškovas turi sumokėti žyminį mokestį, kuris priklauso nuo teikiamo reikalavimo pobūdžio ir dydžio. Numatyti atleidimo nuo žyminio mokesčio mokėjimo atvejai, pavyzdžiui, nuo žyminio mokesčio atleidžiami prokuroras, valstybės ir savivaldybių institucijos bei kiti asmenys, kai ieškinyje pareiškiamas arba pareiškimas paduodamas siekiant apginti viešąjį, valstybės arba savivaldybės interesus, – toje byloje, kurioje siekiama apginti viešąjį, valstybės arba savivaldybės interesą. Papildomos išlaidos, kurias gali patirti ieškovas: užmokestis, už įsigytas teisinės paslaugas, teismo priteistos kitos šalies patirtos bylinėjimosi išlaidos, teismo išlaidos. Proceso trukmė priklauso nuo ginčo sudėtingumo. Priimtas teismo sprendimas yra privalomas šalims, gali būti skundžiamas aukštesnės instancijos teismui.

210. Jeigu asmuo mano, kad dėl tam tikrų valdžios institucijų neteisėtų veiksmų jam kilo žala, jis Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo ir CK pagrindu gali kreiptis į teismą ir reikalauti patirtos žalos atlyginimo.

9 straipsnio 5 dalis - visuomenei suteikiama informacija apie teisę į administracinę ir teisminę peržiūros procedūrą

211. Visuomenės teisė gauti informaciją apie galimybę skųsti tam tikrus veiksmus, neveikimą, susijusį su aplinka, administracine, teismine tvarka garantuojama viešai skelbiant teisės aktus elektroninėse duomenų bazėse.

212. Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymu, individualiame administraciniame akte privalu nurodyti jo apskundimo tvarką.

213. Dėl papildomos informacijos apie administracines, teismines procedūras asmenys turi teisę kreiptis į savivaldybę (pagal deklaruotą gyvenamąją vietą), kuri užtikrina nemokamos teisinės pagalbos teikimą.

XXIX. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 9 straipsnį

Ivardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią iš 9 straipsnio dalių.

Atsakymas:

214. NVO „SOS Šilutės medžiai“ mano, kad kompetentingos institucijos nepagrįstai atsisako ginti viešąjį interesą aplinkos srityje. NVO susidūrė su atvejais, kuomet jų skundai vertinti siaura apimtimi, neatsižvelgiant į Orhuso konvencijos nuostatas.

215. NVO „SOS Šilutės medžiai“ mano, jog jų teisė kreiptis į teismus aplinkos klausimais buvo apribota, kai teismas prašė patikslinti skundą ir nurodyti, kokia asociacijos subjektinė teisė buvo pažeista konkrečiu atveju, t.y. prašė pagrįsti, kad „SOS Šilutės medžiai“ yra tinkamas pareiškėjas byloje.

216. NVO atstovai nurodo manantys, kad formuojama suinteresuotai visuomenei nepalanki teismų praktika. Teigia, kad Lietuvos teismai nepripažįsta suinteresuotos visuomenės teisės kreiptis į teismus, jei neįrodomas subjektyvus pareiškėjų suinteresuotumas.

XXX. Kita informacija, susijusi su 9 straipsnio nuostatų taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 9 straipsnio taikymu (teisė kreiptis į teismus aplinkos klausimais), pavyzdžiui, ar kaupiama statistinė informacija, susijusi su teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais įgyvendinimo praktika ar numatytos priemonės, padedančios pašalinti ar sumažinti šios teisės realizavimą ribojančias finansines ir kitas kliūtis?

Atsakymas:

217. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas ir Advokatūros įstatymas numato teisę pasinaudoti nemokama antrine teisine pagalba. Šią teisinę pagalbą teikiančių advokatų veiklos išlaidos apmokamos iš valstybės biudžeto.

XXXI. Su 9 straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus:

-

10-22 straipsniai nacionaliniu lygiu neįgyvendinami.

XXXII. Bendros pastabos dėl Konvencijos tikslų

Esant galimybei pateikite informaciją, kaip Konvencijos įgyvendinimas prisideda prie kiekvieno iš dabartinės ir ateities kartų asmens teisės gyventi tinkamoje jo sveikatai ir gerovei aplinkoje

Atsakymas:

218. Gausėjantis elektroninių paslaugų teikimas valstybinėse įstaigose suteikia visuomenei galimybę gauti ir susirasti reikiamą informaciją greičiau ir patogiau.

XXXIII. Teisinės, reguliavimo ir kitos priemonės, įgyvendinančios 6 bis straipsnio ir Priedo Nr. I bis nuostatas (genetiškai modifikuoti organizmai)

Aprašykite teisinės, reguliavimo ir kitas priemones, reglamentuojančias visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus dėl apgalvoto genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką ir patekimo į rinką pagal 6 bis straipsnį. Konkrečiai aprašykite:

- (a) 6 bis straipsnio 1 dalyje minimas nuostatas, kurių imamasi siekiant užtikrinti, kad:
  - (i) kiekviena Šalis savo reguliavimo sistemoje nustato veiksmingo informavimo ir visuomenės dalyvavimo tvarką priimant sprendimus pagal 6 bis straipsnio nuostatas (**Priedo Nr. I bis 1 dalis**);
  - (ii) savo reguliavimo sistemoje Šalis prireikus gali nustatyti išimtis šiame priede nustatytoms visuomenės dalyvavimo procedūroms (**Priedo Nr. I bis 2 dalis**);
  - (iii) kiekviena Šalis tinkamai, laiku ir veiksmingai, laikydamosi savo nacionalinės biosaugos sistemos, pateikia visuomenei pranešimo, parengto siekiant gauti leidimą dėl genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) apgalvoto išleidimo į aplinką arba tiekimo rinkai jos teritorijoje, santrauką, taip pat vertinimo ataskaitą, jei ji yra (**Priedo Nr. I bis 3 dalis**);
  - (iv) šalys jokių atveju nelaiko konfidencialia informacijos, išvardintos šioje dalyje (**Priedo Nr. I bis 4 dalis**);
  - (v) kiekviena Šalis užtikrina, kad sprendimai būtų priimami skaidriai, ir suteikia visuomenei galimybę susipažinti su atitinkama procedūrine informacija. Ši informacija, pavyzdžiui, galėtų būti (**Priedo Nr. I bis 5 dalis**):
    - a. apie galimų sprendimų pobūdį;
    - b. apie valstybės instituciją, atsakingą už sprendimo priėmimą;
    - c. apie visuomenės dalyvavimo tvarką, nustatytą 1 punkte;
    - d. nuoroda į valstybės instituciją, iš kurios galima gauti reikiamą informaciją;
    - e. nuoroda į valstybės instituciją, kuriai gali būti teikiamos pastabos ir pastabų perdavimo terminai.
  - (vi) pagal 1 punktą priimtos nuostatos leidžia visuomenei bet kuriuo tinkamu būdu teikti pastabas, informaciją, analizę arba nuomones, kurios, jos manymu, yra susijusios su siūlomu apgalvotu GMO išleidimu, įskaitant tiekimą rinkai (**Priedo Nr. I bis 6 dalis**);
  - (vii) kiekviena Šalis stengiasi užtikrinti, kad, priimant sprendimus dėl to, ar išduoti leidimą dėl apgalvoto GMO išleidimo į aplinką, įskaitant leidimą dėl tiekimo rinkai, būtų tinkamai atsižvelgta į 1 punkte įvardytus visuomenės dalyvavimo rezultatus (**Priedo Nr. I bis 7 dalis**);
  - (viii) Šalys užtikrina, kad, valstybės institucijai priėmus sprendimą vadovaujantis šio priedo nuostatomis, to sprendimo tekstas būtų viešai prieinamas, kartu nurodant priežastis ir motyvus, kuriais jis yra grindžiamas (**Priedo Nr. I bis 8 dalis**);
- (b) kaip laikomasi reikalavimų, kuriuos Šalys nustato pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas, turėtų papildyti ir abipusiškai remti jų nacionalinės biosaugos sistemos nuostatas, atitinkančias Kartachenos biosaugos protokolo tikslus (**6 bis straipsnio 2 dalis**).

Atsakymas:

219. Pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys visuomenės informavimą, dalyvavimą 6 bis straipsnio, Priedo Nr. I bis įgyvendinimo srityje:

- (a) Genetiškai modifikuotų organizmų įstatymas (GMO įstatymas);
- (b) 2001-12-18 aplinkos ministro įsakymas Nr. 602 „Dėl genetiškai modifikuotų organizmų valdymo priežiūros komiteto sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo“;
- (c) 2004-10-18 aplinkos ministro įsakymas „Dėl genetiškai modifikuotų organizmų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“;
- (d) 2004-04-29 aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-225 patvirtintas Genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką, tiekimo rinkai tvarkos aprašas (GMO apgalvoto išleidimo į aplinką, tiekimo rinkai tvarkos aprašas);
- (e) 2003-06-11 aplinkos ministro įsakymu Nr. 299 patvirtintas Visuomenės informavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir tiekimo rinkai tvarkos aprašas.

GMO įstatymas kartu su įgyvendinamaisiais teisės aktais į nacionalinę teisę perkelia 2001-03-12 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir panaikinančios Tarybos direktyvą 90/220/EEB nuostatas. Lietuvoje taip pat taikomas Europos Parlamento ir Tarybos 2003-09-22 reglamentas (EB) Nr. 1829/2003 dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų (Reglamentas Nr. 1829/2003).

220. Lietuva nėra nusistačiusi visuomenės dalyvavimo išimčių, atsizvelgiant į Priedo Nr. I bis 2 dalį.

6 bis straipsnio 1 dalis, Priedo Nr. I bis 1-8 dalys

221. GMO įstatymo 12 straipsnis nustato, kad teisės aktų nustatyta tvarka visuomenė turi teisę dalyvauti priimant sprendimus dėl GMO ir genetiškai modifikuotų produktų naudojimo ir gauti apie tai informaciją. Veiklos, kurios metu naudojami GMO, valstybinį valdymą Lietuvoje vykdo AM.

222. Lietuvoje taip pat veikia GMO valdymo priežiūros komitetas ir GMO ekspertų komitetas. GMO valdymo priežiūros komitetas sudarytas proporcinio principu ir susideda iš gamybininkų, mokslininkų, valstybės tarnautojų ir NVO atstovų. Pagrindinė komiteto funkcija – teikti pasiūlymus dėl sprendimų GMO klausimais. Komitetas atskaitingas AM. GMO ekspertų komitetas rengia rizikos aplinkai ir žmonių sveikatai vertinimo išvadas dėl kiekvieno pateikto prašymo leidimui gauti. Vertinimo išvados teikiamos AM, jos taip pat pristatomos GMO valdymo priežiūros komiteto posėdžio metu.

223. GMO apgalvoto išleidimo į aplinką, tiekimo rinkai tvarkos aprašu nustatytos dvi GMO apgalvoto išleidimo į aplinką procedūros: ne tiekimo rinkai (lauko moksliniai tyrimai) ir tiekimo rinkai. Šios dvi procedūros grindžiamos rizikos aplinkai ir žmonių sveikatai vertinimu. Pranešėjas, prieš teikdamas prašymą ir pranešimą išduoti leidimą GMO apgalvotam išleidimui į aplinką, įvertina riziką aplinkai ir žmonių sveikatai. AM, gavusi prašymą ir pranešimą, per 10 dienų raštu ir elektroniniu būdu teikia GMO ekspertų komitetui, GMO valdymo priežiūros komiteto nariams, suinteresuotoms institucijoms (Žemės ūkio ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai) ir visuomenei (per GMO informacinę sistemą) gauto pranešimo santrauką (pagal prašymą – visą pranešimą), išskyrus konfidencialią informaciją. Tiekimo rinkai atveju papildomai teikiama vertinimo ataskaita.

224. Dėl kiekvienos GMO apgalvoto išleidimo į aplinką ne tiekimui rinkai paraiškos viešojo konsultavimosi procedūra pradama skelbiant informaciją internetu per GMO informacinę sistemą ir per Europos Komisijos Jungtinių tyrimų centro interneto svetainę. Per nustatytą 30 dienų terminą visuomenė turi teisę teikti pastabas, pasiūlymus. GMO tiekimo rinkai atveju visuomenės informavimo ir dalyvavimo procedūros vykdomos pagal Reglamento Nr. 1829/2003 nuostatas. Rizikos aplinkai ir žmonių sveikatai vertinimo mokslinės nuomonės skelbiamos Europos maisto saugos tarnybos interneto svetainėje.

225. GMO apgalvoto išleidimo į aplinką, tiekimo rinkai tvarkos apraše numatyta, kad pateiktame pranešime pranešėjas gali nurodyti informaciją, kurios atskleidimas galėtų

pakenkti jo konkurencingumui. Šiuo atveju pareiškėjas privalo pagrįsti, kodėl jo nurodyta informacija turėtų būti laikoma konfidencialia ir pateikti tokį konfidencialumą pagrindžiančius dokumentus, kuriuos būtų įmanoma patikrinti. AM, prieš nusprendama, ar informacija gali būti laikoma konfidencialia, turi pareigą konsultuotis dėl to su pranešėju. Konfidencialiais nelaikomi šie duomenys: GMO aprašymas, pavadinimas ir adresas, tyrimo tikslas, GMO išleidimo į aplinką vieta ir laikas, paskirtis, stebėsenos metodai ir planai, rizikos aplinkai ir žmonių sveikatai vertinimas ir veiksmų planas avarijos atveju.

226. Prieš priimant sprendimą dėl GMO išleidimo, argumentuotai įvertinami gauti pasiūlymai, nustatoma, ar jie pagrįsti ir ar į juos turi būti atsižvelgta. AM informuoja visuomenę GMO informacinės sistemos pagalba apie: priimtus sprendimus dėl genetiškai modifikuotų medžiagų ir GMO riboto naudojimo; apgalvoto išleidimo į aplinką ir tiekimo rinkai; konkrečias naudojimo ir tvarkymo sąlygas; pranešimo atmetimo priežastis ir motyvus; avarinio reagavimo planus ir nelaimingo atsitikimo atveju taikytinas saugumo priemones; laikinai apribotus ar uždraustus GMO, kurių naudojimas įteisintas ES; konsultacijų su GMO ekspertų komitetu nuomones ir argumentuotus prieštaravimus; atnaujintus sprendimus, stebėsenos rezultatus ir kt.

6 bis straipsnio 2 dalis - 6 bis straipsnio 1 dalies reikalavimai suderinti su nacionalinėmis biosaugos gairėmis ir Kartachenos biosaugos protokolu

227. Lietuva yra prisijungusi prie Biologinės įvairovės konvencijos Kartachenos biosaugos protokolo. Pastarojo nuostatos papildo 6 bis straipsnio 1 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą. Nacionalinės nuostatos, įgyvendinančios 6 bis straipsnio 1 dalį, yra suderintos su Lietuvoje veikiančios biosaugos sistema ir atitinka Kartachenos biosaugos protokolo tikslus.

XXXIV. Kliūtys, su kuriomis susiduriama įgyvendinant 6 bis straipsnį ir Priedą Nr. I bis

Įvardinkite kliūtis, su kuriomis susiduriama įgyvendinant bet kurią iš 6 bis straipsnio dalių ir Priedą Nr. I bis.

Atsakymas:

228. Su kliūtimis nesusiduriama. Šios nuostatos praktikoje kol kas nebuvo taikytos.

XXXV. Kita informacija, susijusi su 6 bis straipsnio nuostatų ir Priedo Nr. I bis taikymo praktika

Pateikite kitą informaciją, susijusią su praktiniu 6 bis straipsnio nuostatų, reglamentuojančių visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus dėl apgalvoto genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką ir patekimo į rinką, taikymu, pavyzdžiui, ar kaupiama statistinė ar kita informacija apie visuomenės dalyvavimą priimant šiuos sprendimus ar sprendimus, kurie pagal Priedo Nr. I bis 2 dalį laikomi visuomenės dalyvavimo procedūros išimtimis?

Atsakymas:

229. 2019 m., siekiant vykdyti įsipareigojimus pagal Europos Sąjungos teisę, t. y. siekiant perkelti 2015-03-11 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/412, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2001/18/EB nuostatos dėl valstybių narių galimybės savo teritorijoje riboti ar drausti genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) auginimą, nuostatas, GMO įstatymo pataisos pateiktos LRV. Šiais pakeitimais bus detalizuojamos leidimų išdavimo ir draudimo auginti LR teritorijoje GMO procedūros, tarp jų ir visuomenės informavimo, dalyvavimo taisyklės.

XXXVI. Su 6 bis straipsnio nuostatų įgyvendinimu susijusių tinklalapių adresai

Esant galimybei, pateikite susijusių interneto tinklalapių adresus, įskaitant nuorodas į registrus, kuriuose skelbiami sprendimai, susiję su genetiškai modifikuotų organizmų išleidimu:

Atsakymas:

230.

AM - am.lrv.lt

GMO informacinė sistema - gmo.am.lt/

Žemės ūkio ministerija - zum.lrv.lt/

Sveikatos apsaugos ministerija - sam.lrv.lt/

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba - vmvt.lt/

Europos Komisijos Jungtinių tyrimų centras - gmoinfo.jrc.ec.europa.eu/default.aspx

Europos maisto saugos tarnyba - ec.europa.eu/food/plant/gmo/index_en.htm